Poštnina plačana v gotovini.

Leto LXX. Št. 270 Ljubljana, četrtek 25. novembra 1937 Cena Din 1.—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike — Inserati do 80 petit vrst á Din 2, do 100 vrst á Din 2.50, od 100 do 300 vrst á Din 3, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO LJUBLJANA, Kneflјeva ulica štev. 5 Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.

Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Okrog razgovorov med Londonom in Berlinom:

Kaj zahteva Hitler

Nemčija se vrne v Društvo narodov, če se pakt primerno reformira in če se Nemčiji vrnejo kolonije in dodele mandati, ki jih zahteva

London, 25. novembra. Iz dokaj preciznih informacij iz političnih krogov se vidi, da sta lord Halifax in Hitler razpravljala v glavnem o tehle točkah:

1. Nemčija ostane zvesta metodi dvostranskih pogodb, ki jih kakšna država neposredno sklene z drugo;

2. Nemčija ne goji nikakih čustev sistematskega sovraštva do Ženeve in ne odklanja, da bi se morda v bodoče mogla vrniti v Društvo narodov, če se ta ustanova reformira. Posebno čl. 16 pakta DN bi se moral vsaj omiliti, a pakt DN strogo ločiti od mirovnih pogodb;

3. Nemčija nima teritorialnih teženj v Srednji Evropi;

4. S Češkoslovaško si želi dobre sosečine, ki se da doseči z neposrednimi razgovori, ki naj rode podobno pogodbo, kakor je avstrijsko-nemška z dne 11. julija 1936;

5. Nemčija zahteva kolonije, ki so ji potrebne zaradi pomanjkanja surovin, zaradi goste obljudenosti in zaradi svojega ugleda kot svetovna velesila.

Za zdaj bi se Nemčija zadovoljila s tem, da ji druge države priznajo njeno pravico do kolonij. Nova razdelitev teritorijev, ki bi jih Nemčija potrebovala, bi imela obsegati prepustitev raznih ozemelj v popolno suverenost, medtem ko bi se glede drugih ozemelj priznal Nemčiji politični vpliv ali pa gospodarski vpliv v obliki, ki naj se šele določi.

Govoreč o obisku lorda Halifaxa v Nemčiji, je ministrski predsednik Chamberlain v spodnji zbornici izjavil, da je bil ta obisk plodovit in da je v skladu z željo na obeh straneh, da se doseže čim boljše medsebojno razumevanje. V odgovoru na Hendersonovo vprašanje, ali je med pogovorom prišlo do kakšnih obljub in ali je bila francoska vlada informirana o teh razgovorih, je Chamberlain izjavil, da je popolnoma naravno, da je bila francoska vlada o tem informirana, in da ni bilo pri teh razgovorih nikakšnih obljub.

Pariz, 25. nov. Pred odborom za zunanje zadeve je v parlamentu včeraj Delbos razložil nagibe in okoliščine, ki spremljajo njegovo potovanje v Varšavo, Bukarešto, Beograd in Prago. Uradno poročilo pravi, da je na seji razložil diplomatski položaj v Srednji Evropi in pri tem podčrtal voljo Francije, da vzdrži svoje prijateljske zveze in da še naprej dela za gospodarsko in duhovno zbližavanje med narodi.

Več poslancev je stavilo razna vprašanja na zunanjega ministra. Delbos je izjavil, da je zelo srečen, da bo lahko šel v London in tam z angleškimi državniki izmenjal misli o mednarodnem položaju. Predsednik Mistler se je ministru zahvalil za njegovo poročilo in poudaril, da želi ves odbor ministru v Londonu in Srednji Evropi popoln uspeh.

V svojem poročilu pred zunanjepolitičnim odborom je Delbos nakazal, kako so nekateri zadnji dogodki v svetu vplivali v zadnjih mesecih na državo, ki jih bo kmalu obiskal. Ko je socialistični poslanec Grumbach izrazil nekatere bojazni zaradi potovanja v nekatere prestolnice in da obisk v tistih prestolnicah ne bi bil na mestu, je Delbos odgovoril, da Francija vodi politiko neposrednega stika. To potovanje je tudi bilo dogovorjeno v popolnem sporazumu. Grumbach in tovariši so se zadovoljili s temi pojasnili in odobrili ministrove namene.

O potovanju v London pa je Delbos odkrito priznal, da to potovanje ni samo odgovor na Halifaxovo potovanje v Berlin, ampak celo naravno in moralno dopolnilo tega potovanja. Predsednik angleške vlade hoče uradno obvestiti Francijo o izidih tega potovanja.

Vojaški upor proti GPU

V Blagovješčensku so se vojaki uprli aretaciji oficirjev in postrelili agente GPU

Moskva, 25. novembra. o. Iz Blagovješčenska v Sibiriji poročajo o vojaškem uporu. GPU je nameravala aretirati več oficirjev tamkajšnje posadke, ki so bili med vojaki zelo priljubljeni. Ko se je manjši oddelek policijskih agentov pojavil pred vojašnico v Blagovješčensku, so se vojaki solidarizirali s svojimi oficirji in se uprli. Čekiste so obkolili in jih nato na dvorišču vojašnice enostavno postrelili. Poveljnik GPU, ki ni vedel, kaj se je zgodilo in je zaman čakal na povratek svojih judi, je nekaj ur pozneje poslal v vojašnico večji oddelek agentov, ki pa bi jih bila skoraj doletela ista usoda. Pred vojašnico je nastal spopad. Čekistom so prihiteli na pomoč posebni oddelki v oklopnih avtomobilih. Borba se je nadaljevala in za enkrat še ni znano, kakšen je bil njen zaključek. Doslej je bilo že okrog 100 ljudi ubitih. Iz sosednjih mest so poslali v Blagovješčensk večje oddelke vojaštva na pomoč policiji. Nekateri oddelki so se pridružili upornikom in napadli čekiste.

Kulturni boj tudi v Švici

Nacistična propaganda se širi tudi v Švici

ŽENEVA, 25. nov. b. Plebiscitna kampanja, sprožena od tako zvanih frontistov, da bi se švicarski narod s plebiscitnim glasovanjem izrekel proti prostozidarstvu (framazonstvu) v Švici, se bolj in bolj zaostruje v borbo okoli demokratičnih svoboščin, o kateri bo izrečena ljudska sodba v nedeljo. Švicarski listi objavljajo prav te dni senzacionalna odkritja policije v zvezi z zasledovanjem pobeglega blagajnika nacionalne fronte Toedtlija, ki je osumljen vohunstva na škodo švicarske države. Iz zaplenjenih pisem in dokumentov izhaja, da je bila v sedanjem boju proti framazonstvu soudeležena tudi nacistična propaganda s svojimi postojankami in agenturami, ki so bile finansirane od zunaj.

Predvsem se zdi gotovo sodelovanje frontistov z voditeljem svetovnega protižidovskega urada polkovnikom Fleischhauerjem, ki je znan iz procesa o »Modrem iz Sionac in ki je prav tako zapleten v navedeno vohunsko afero pobeglega blagajnika frontistov.

Istočasno je zvezna oblast z vso ostrostjo nastopila tudi proti komunistom, ki so v zadnjem času proti švicarskim postavam nabirali prostovoljce za Španijo. Zvezna oblast je zaradi tega razpustila švicarsko komunistično stranko.

Prva smrtna obsodba v Palestini

Vojno sodišče je začelo poslovati

JERUZALEM, 25. nov. AA. Vojaško sodišče v Haifi je včeraj obsodilo na smrt šejka Saadi Franhana, ki je star 80 let in je prijatelj izgnanega bivšega voditelja arabskih aktivistov Fauzija Kaudasija. Med razpravo je šejk Saadi Šarkan izjavil, da je popolnoma nedolžen, njegovi zagovorniki so pa protestirali, ker sodišče ni hotelo zaslišati prič obrambe, temveč samo priče obtožbe. Vojno sodišče tudi ni hotelo priznati olajšujoče okolnosti glede na obtoženčevo visoko starost. Končno odločitev o usodi na smrt obsojenega šejka pričakujejo te dni; odvisna bo v glavnem od poveljnika britanskih čet v Palestini. Po končani razpravi in proglasitvi razsodbe je prišlo do demonstracij pred poslopjem sodišča in je morala poseči vmes policija. Vse arabske organizacije in vodilne osebnosti so sklenile skupno prositi visokega angleškega komisarja, naj ga pomilosti.

Poravnani računi

Ljubljana, 25. novembra

Najbolj točno ljudje poravnavajo račune na naših mitnicah. Poklon našim mitničarjem! Niti miš bi ne mogla uiti mimo mitnice, ne da bi jo zatrošarinili. Kljub temu je treba pripustiti možnost, da včasih vendar vtihotapijo v mesto n. pr. kakšno jajce. Čeprav nihče ne more trditi, da Ižanci niso pošteni, vendar pri mitničarjih ne uživajo zaupanja — menda že od tedaj, ko so ižanski junaki naskočili mitnico na Prulah. Zato pa mitničarji ne zaupajo mnogo niti praznim cekarjem, kajti kdo ve, če je cekar res prazen.

Nedavno je mitničar odkril stihotapsko afero. Kmetica mu je ponudila uslužno, naj pregleda blago v cekarju. Na cunjah je bilo nekaj jajc in račun je bil nizek. Toda denuncianstvo se je zakoreninilo celo med kmeticami. Druga kmetica je s škodoželjnostjo in zavistjo povedala, da ima ženska skrita jajca tudi pod cunjami. Lahko si torej mislite, da podobne afere neprestano bude ter krepe nezaupljivost mitničarjev.

Kdo bi zameril vestnemu mitničarju, da je pohitel za kmetico, ki je brezbrižno korakala mimo mitnice, z velikim cekarjem v rokah. »Kam pa? Počakte! Počakte!« — Kmetica se ni niti zmenila za mitničarja. S silo ji je hotel iztrgati cekar, kar se je pa zdelo kmetici kar preveč. Junaško mu je primazala zaušnico, da je počilo, kakor če pade berač v blato. Mitničar je bil tako presenečen, da je obstal ko štor. Niti ust ni mogel odpreti. Medtem jo je ženska ubrala naprej. Končno se je mitničar zbudil iz odrevenelosti in zdrčal za kmetico. Z vso silo ji je iztrgal prazen cekar ter jo pozval, naj gre z njim na policijo. Cekar je bil corpus delikti, vendar ga je mitničar postavil pred prag policijske stražnice. Ženska ni hotela na stražnico, zato je vstopil sam mitničar. Medtem je kmetica pograbila cekar in jo odkurila. Mitničar se je kmalu vrnil, kakor da ni našel nikogar v pisarni.

Berlin dobi vojnotehnično fakulteto

BERLIN, 25. nov. AA. Danes so položilie temeljni kamen za novo poslopje vojnotehnične fakultete. Fakulteta spada k tehnični fakulteti berlinskega vseučilišča. Na njej bodo predavali o državnoobrambnih predmetih. Na čelu fakultete je topniški general prof. Becker.

Prehuda obremenitev malih obrtnikov

Ali je dr. Koce tajnik zbornice za TOI ali pa zastopnik konzumnih zadrug?

Ljubljana, 25. novembra

Kakor smo že včeraj poročali, je bila proračunska debata na seji zbornice za TOI zelo živahna. Zlasti iz vrst obrtnikov so se oglasili govorniki, ki so kritizirali novi proračun. Posebno pozornost so vzbudila izvajanja zborničnega svetnika g. Josipa Rebeka, ki je opisal zelo težaven položaj naših obrtnikov. Morajo se boriti s čedalje večji obseg zavzemajočim šušmarstvom in težkimi javnimi dajatvami. Večina šušmarjev pride iz vrst obrtnikov, ki niso več zmagovali dajatev in so svoje delavnice za zakon zaprli. Obrtnike se je posrečilo zaščititi po dolgih borbah s pavšaliranjem pridobnine toda storiti je treba za obrtnike še kaj več. Predvsem je potrebna daljša strokovna izobrazba obrtniškega naraščaja, da kvalificirani tuji obrtniki ne bodo v taki meri kot danes odjedali domačinom kruh.

V predlogu finančnega odbora glede dajatev, ki jih je treba pobrati za kritje proračuna zbornice za l. 1938 je nekaj točk ki bodo večino podeželskih obrtnikov zelo neprijetno presenetili. Obrtnik, ki dela brez pomočnika, naj plača 10 din prispevka. To se pravi, da bo moral pavšalirani obrtnik plačati mnogo več, kakor bi plačal na podlagi 8% doklade od osnovnega davka pridobnine. 8% doklada za takega obrtnika bi znašala samo od 3 do 5 din. Obrtnik z enim pomočnikom bo plačal 15 din prispevka za zbornico, namestu 7.20 din na podlagi 8% doklade in obrtnik z dvema pomočnikoma bo plačal 20 din prispevka, na podlagi 8% doklade bi pa plačal samo 9.60 din. V dravski banovini je 11.857 pavšaliranih obrtnikov, ki bodo vsi prizadeti z novim načinom predpisa prispevkov za zbornico. Plačali bodo zbornici 130.000 din na zborničnih dokladi, na podlagi 8% doklade bi pa plačali samo 57.500 din.

Proračun prinaša tudi povišanje taks za 60.000 din, katere je pa dobil podpredsednik Ogrin za Zavod za pospeševanje obrti. Za dežurna dela uprave, ki so bila doslej brezplačno častno opravilo uprave, je določenih 18.000 din. Ne gre, da bi imel zavod na račun malega človeka kake izdatke. Javna tajnost je, da namerava podpredsednik Ogrin nastaviti svojega sina v Zavodu za pospeševanje obrti.

G. Rebek je opozoril tudi na afero v Združenju brivcev in frizerjev. Politični nasprotniki predsednika Dorčeca so na njegov račun iznesli očitke o nekorektnostih in preden je bila stvar pojasnjena pred pristojnim forumom, je večina v obrtnem odseku obsodila Dorčeca in zahtevala njegovo odstavitev.

V obrambo proračuna se je oglasil svetnik Kavka. Napadel je g. Rebeka in očital, da je Rebek dobil v prejšnjih dobah poslovanja lepe zneske. Predsednik Jelačin je protestiral proti takemu pavšalnemu sumničenju, kakor ga je izrekel g. Kavka. Izvajanja g. Rebeka je podprl tudi svetnik Iglič, ki je izjavil, da ni demagogija, ako manjšina protestira proti povišanju doklad za male obrtnike.

Svetnik Albin Smerkolj je referiral o interesih gospodarskih zadrug. Kritiziral je novi zakon o gospodarskih zadrugah. Slovenski trgovci vztrajajo pri zahtevi, da morajo biti poslovni pogoji za vse enaki in odlastva imajo najmanj razloga da slabijo gospodarsko pozicijo najmočnejšega davkoplačevalca.

Pomožni tajnik dr. Jurij Koce, ki je tudi narodni poslanec, je pojasnjeval zelo na široko in na dolgo zakaj je glasoval za zadružni zakon v skupščini. Trgovski odsek je zahteval, da se to Kocetovo dejanje pojasni na sejah odseka, predsednik Jelačin pa je dal gr. Kocetu priliko, da pojasni sam to zadevo na javni seji. Dr. Koce je zakona in prišel do zaključka, da je njegova zasluga, ako zadružni zakon ni slabo izpadel za vse gospodarske kroge. Sprejetje zakona da je bilo v interesu trgovine, industrije in obrtništva. Znano pa je, da bo ta zakon v veliko škodo trgovcev in gostilničarjev. Na dr. Kocetova izvajanja, ki so bila v celoti nerodna samoobramba, so burno protestirali člani trgovskega odseka in zahtevali, naj dr. Koce neha s svojimi pojasnili. Svetnik Smerkolj je po Kocetovem govoru protestiral proti temu, da si zborнični uradnik dr. Koce dovoljuje članom na seji brati levite. Zahteval je, naj se ta afera dr. Koceta razčisti na sejah odseka.

G. Milko Pečar je poročal o pavšaliranju pridobnine za male trgovce, dr. Pretnar je prečital referat o šušmarstvu in oddajanju javnih del, o uspehih in nedostatkih našega tujskega prometa je podal zelo izčrpno poročilo svetnik Majcen. Po kratki tajni seji o personalnih zadevah zbornice je sledilo čitanje predlogov. Sejo je predsednik Jelačin zaključil okrog 14. ure.

Roosevelt ne bo več kandidiral

PARIZ, 25. novembra. b. »Paris Midi« objavlja, da se je Roosevelt napram nekaterim svojim prijateljem izrazil, da ne namerava več kandidirati za prezidenta Zedinjenih držav. V istem smislu se je izrazil tudi napram Normanu Davisu ter še nekemu odličnemu tujcu. V razgovoru s tem neznanim tujcem je razen tega pripomnil, da se mu zdi, da je nastopilo v zadnjem času znatno pomirjenje mednarodne napetosti, da pa bo sledila splošna konflagracija okoli leta 1939 ali 1940

Izmet Ineni poslanik v Berlinu

Ankara, 25. novembra. b. Po informacijah iz zanesljivega vira pripravlja turška vlada velike spremembe v svojem diplomatskem zboru. Govori se med drugim, da bo za novega turškega poslanika v Berlinu imenovan bivši turški ministrski predsednik Izmet Ineni. Sedanji poslanik v Berlinu Hamdi Arpak, bi bil v tem primeru premeščen v Tokijo. Iz istega vira se doznava, da je obisk italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana v Ankari, ki se je na splošno pričakoval že v drugi polovici tega meseca, preložen na kasnejši čas. Kot vzrok se navaja, da je grof Ciano trenutno preveč zaposlen z zasledovanjem pogajanj in posvetovanj, ki so sedaj v Evropi na tapetu.

Anglija bo imela 1942. največjo mornarico

London, 25. novembra b Znani pomorski strokovnjak Bywatter je mnenja, da bo imela Velika Britanija leta 1942. — po izvedbi svojega sedanjega oborožitvenega programa — največjo mornarico na svetu, ker bo tedaj število njenih velikih bojnih ladij zraslo na 25, dočim jih ima na primer Amerika 15, Francija 7, Italija pa le 3. Do leta 1942 bodo seveda tudi te države povečale število svojih bojnih ladij, vendar bo po sedanjih računih Anglija še vedno na prvem mestu, ker bo ameriško brodovje imelo leta 1942 le 19 do 20, japonsko 14, francosko 11 do 12, italijansko pa 7 do 8 velikih bojnih ladij.

Politični obzornik

Minister Kujundjić o politiki

Minister za šume in rudnike dr. Bogica Kujundjić je ob svojem prihodu v Banjaluko dal novinarjem izjavo, v kateri je najprvo napovedal, da se bodo državni rudniki v Zenici, Varešu in Ljubiji združili v eno veliko podjetje, nato pa naglašal: »Moj program je kratek in jasen: en kralj, ena država in en narod. Mi smo kot bratje in rodoljubi in kot pravi Jugosloveni absolutno za sporazum s Hrvati. Ali prav zato, ker smo bratje in ker smo rodoljubi in ker smo poleg tega tudi realni politiki, smo mnenja, da mora sporazum počivati na realni podlagi in da mora biti tudi praktično izvedljiv. Federacija države nam ne daje jamstva za dobro ureditev države, ker še vedno nismo premagali naše tragične podvojenosti v prošlosti. Današnja administrativna razdelitev države seveda s širokimi banovinskimi samouprevami bi enako zadovoljila Srbe, kakor tudi Hrvate. To je moje politično verovanje in verovanje vseh dobro mislečih Jugoslovenov, pa naj se ti imenujejo Srbe, Hrvate ali Slovence.

Svet se zanima za Češkoslovaško

V ospredju zanimanja je v zadnjem času Češkoslovaška in to ponajveč radi ljute protičeške propagande, ki jo dela rajhovsko časopisje. V francoskem, angleškem in ameriškem časopisju ne preide skoraj dan, da bi ne izšel v njem kak članek o Češkoslovaški. In vsi ti angleški, ameriški in francoski listi obsojajo brez izjeme kampanjo rajhovskega časopisja proti Češkoslovaški in se postavljajo na njeno stran. Tako piše na primer »La Sentinelle«, ki izhaja v Chaux de Fond: »Zakaj zahteva Nemčija od Češkoslovaške več, kakor od Poljske? Vse, kar je obseženo v nemško-poljski pogodbi, že zdavna ima nemško prebivalstvo na Češkem in na Moravskem. Češkoslovaška bi lahko pri priči podpisala enako pogodbo z Nemčijo, kjer uživajo Nemci že desetletja vse te pravice v Češkoslovaški republiki.« — Ameriški list »Digest« v Newyorku pa piše: »Bismarckov izrek, da bo gospodar Češke obenem tudi gospodar Evrope, je danes čista resnica. V slučaju vojne se francoska armada združi s češkoslovaško vojsko in odreže Nemčijo od Srednje Evrope. Češka bo igrala v vojnih zapletljajih največjo vlogo, saj ima ona železo, jeklo, stroje in predvsem izvrstne — topove in letala.«

Stoletna tradicija v ruski zgodovini

Milan Marjanović je napisal ob dvajsetletnici Sovjetske Rusije zelo zanimivo razpravo, o kateri bomo še govorili. V tej razpravi razmotriva tudi vprašanje, je-li bil potreben boljševiški eksperiment v Rusiji in izvaja: »Ali se ni mogla Rusija preorientirati in preporoditi v svobodi in s svobodo? Ali je bilo to nemogoče, ker je bil ta sistem sile pogoj zgodovine? Zdi se, da je tako. Vpliv družbe — je napisal te dni neki češki list — je dobil v ruskem boljševizmu premočan izraz. Kakšen je ta vpliv? Vpliv stoletne tradicije despotizma. Boljševizem je zelo komodno, ali v skladu s filozofijo sile enostavno prevzel od carizma Čeko, Sibirijo, špijonažo, vse metode terorja in oblasti in tudi vso moralo. Da, boljševizem ni spremenil tistega temeljnega, tistega najstrašnejšega v ruski zgodovini, v ruski naturi: despotizem od zgoraj, birokratizem v sredini in trpljenje, robstvo od zdolaj. Ni del Rusiji tistega, kar so zdavna zahtevali njeni najboljši sinovi, a pred vsemi največji njen teriatelj —Dostojevski: človečanstvo. Boljševizem je vprav to najbolj cinično teptal, ubijal in mislil, da je ubil. Boljševizem je prav v tem prednjačil in utiral pot obnovi sistema, filozofije in režima sile in nasilstva v Evropi in na celem svetu, o čemer se je nekaj časa mislilo, da bo izginilo z zmago Wilsonovih idej in z organizacijo Društva narodov. V Rusiji ni bil uveden svobodoumni in demokratski socializem, marveč samodržavni socializem, ne socializem svobode, temveč oni sile. Tu so bil atavizmi stoletij — caristični, kakor tudi tatarski v polnem jeku. Zato je boljševiška revolucija strmoglavila demokratsko, izkoriščujoče svobodo, ki jo je ta donesla. No, zato bo morala tudi ta revolucija končati s polomom, kakor se že končuje. S polomom kot revolucija, s polomom kot boljševizem, kot sistem in kot metoda. In morda bo vprav iz tega poloma izšla Rusija obnovljena in prerojena!...«

Čitajte širite naročajte »Slovenski Narod«!

Borzna poročila.

Curih, 25. novembra. Beograd 10, Pariz 14.68, London 21.59, Newyork 432, Bruselj 73.50, Milan 22.725, Amsterdam 240.15, Berlin 174.65, Dunaj 79.30, Praga 15.21, Varšava 81.80, Bukarešta 3.25.

„Slon“ raste pred očmi meščanov

Kakšen bo novi hotel, ki bi ga brez žerjava ne mogli zidati

Ljubljana, 25. novembra

Menda je budilo samo zidanje nebotičnika večje zanimanje med našimi meščani kakor zdaj delo hotela »Slon«. Vzdolž palače Ljub. kreditne banke je dan za dnem pravo gledališče; vse oči so uprte v mogočen žerjav, ki neprestano obrača ročico in dviga z veliko hitrostjo težka bremena. Doslej pri nas niso še nikjer zidali s pomočjo žerjava, zato je zanimanje meščanov za delovanje mogočnega robota, ki lahko posega v višino četrtega nadstropja, razumljivo.

Stavbna dela pri »Slonu« so pa tudi v splošnem posebno zanimiva, kar so opazili celo nestrokovnjaki. Tako se n. pr. mnogi čudijo, zakaj hotela ne grade v ogrodnem sistemu. Ko so betonski stebri dosegli višino prvega nadstropja, je večina opazovalcev pričakovala, da bodo železobetonsko ogrodje betonirali tudi skozi višja nadstropja, a nenadno je začelo nad betonom rasti opečno zidovje. Priznati je treba, da so bili ljudje nekoliko razočarani zaradi tega, ker v opečnem zidovju gledajo zastarel način zidanja in jim pomeni železobeton manifestacijo sodobne stavbne tehnike. Zato smo se obrnili na strokovnjake, da nam pojasnijo nekatere zanimivosti, ki zanimajo tudi širšo javnost.

Po predpisanem roku bi moralo biti poslopje že danes (25. nov.) pod streho, toda sneg jim je prekrižal račune. Bilo je tudi več deževnih dni, zato se je delo nekoliko zavleklo. Zdaj betonirajo strop tretjega nadstropja. Hotel bo petnadstropen, vendar peto nadstropje ne bo popolno. Ob cesti bo peto nadstropje samo na vogalu Tyrševe ceste in Prešernove ulice, sicer pa bo nazidano ob dvoriščni strani tako, da s ceste ne bo vidno. Poslopje bo nekoliko nižje od palače Ljubljanske kreditne banke, ki od nje stoji v razdalji 30 m. Hotel torej ne bo kradel svetlobe in solnca sosedni palači, saj bo visok le okrog 24 m.

Na prvi pogled se stavba ne zdi velika, po zazidani površini pa sprevidimo, da n. pr. nova Mayerjeva hiša, ki se zdi tako mogočna na Marijinem trgu obsega le približno polovico talne površine »Slona«. Zazidana ploskev namreč znaša skoraj 1.000 m². Hotel je dolg ob Tyrševi cesti 45 m, ob Prešernovi ulici pa 17 m. Marsikomu takšne številke ne povedo ničesar. Nekateri meščani so razočarani, ker so mislili, da bomo dobili na tleh starega »Slona« drugi nebotičnik. Parcela, kjer zidajo hotel, je nedvomno najbolj dragocena v Ljubljani, vendar pa na nji nabrž ne bo nikdar stal nebotičnik. Ljubljana pač ni ameriško mesto in nebotičniki pri nas so lahko le luksus. Čeprav torej ne zidajo nebotičnika, vendar bo novi hotel, če ne največji (ko bo sezidano tudi krilo ob Frančiškanski ulici), vsaj eden največjih v Ljubljani.

Načrti za novi hotel so dozorevali počasi in pri vsem so skušali upoštevati izkušnje pri praktičnih starih in modernih hotelih. V kolikšni meri se jim je posrečilo rešiti najtežja vprašanja, ki so v zvezi s hotelsko organizacijo, zdaj ne moremo presojati. Ob tej priliki hočemo podati samo kratek opis razdelitve prostorov po nadstropjih.

Vsi prostori bodo izrabljeni racionalno, tako da ni nikjer potrate pri razdelitvi prostorov, ki pa kljub temu niso tesni. Tla grillrooma (jedilnice) v kleti so 4.60 pod cestno površino. Grillroom je velika dvorana, 15 m dolga in 10 m široka. Ob nji je kuhinja. V kleti je tudi točilnica. Druge prostori so namenjeni za shrambe, kurilnico itd. — V pritličju bodo veliki trgovski lokali. Za nje je namenjenih pet prostorov. Pritličje bo visoko 5 m, kar je posebno primerno za trgovske prostore, ki so navadno izrabljeni do stropa in predeljeni v nadstropje. Vhod bo s Tyrševe ceste, uvoz pa iz Prešernove ulice. — V prvem nadstropju bo kavarna s kuhinjo, igralnico in pritiklinami. V štirih nadstropjih bodo tujske sobe, v vsakem nadstropju jih bo povprečno 15. Vsaka druga soba bo imela priključeno kopalnico, vsaka pa WC. Načrti kažejo, da bo novi hotel v resnici moderen. — V petem nadstropju bodo pralnice, sušilnica, sobe za osebje in pritikline.

Hotela ne zidajo z opeko morda zato, ker ne bo posebno visok. Železobetonsko ogrodje ima svoje dobre in slabe strani. Nekatere njegove slabe strani so bile odločilne, da hotel ni zidan v ogrodnem sistemu. Zdaj je znano tudi že med strokovnjaki pri nas, da je železobeton zelo dober prevodnik zvoka, in da stanovalce v nekaterih modernih hišah zelo vznemirja ropot celo v najvišjih nadstropjih. Železobetonsko ogrodje prevaja zvok kakor dober telefon; ropot iz pritličja slišite prav tako dobro v petem nadstropju, kakor stanovalci v prvem. Ena glavnih odlik hotelskih sob je, da v njo ne prodira hrup in ropot. Opečni zid vpija zvok in prav zaradi tega hotel »Slon« ni zidan v skeletnem sistemu. Vendar pa bodo segali nekateri železobetonski stebri od tal do vrha, a samo srednji nosilni stebri, ki bodo dobro izolirani proti zvoku.

Pri betoniranju železobetonskih stropov zaslužijo pozornost tudi nekatere posebnosti, ki jih pa nestrokovnjaki ne morejo opaziti. Tako n. pr. uporabljajo za armaturo posebno, tako zvano »isteg« železo, ki ga v naši državi izdelujejo samo jeseniške tovarne. Posebnost tega železa je, da sta spleteni skupaj po dve in dve palici. Dopustna napetost »isteg« železa je tretjino višja od navadnega železa. Doslej v Ljubljani za železobeton še niso uporabljali tega železa. Železobetonski stropi so betonirani v tako zvanem rebričastem sistemu.

Toda večino zanima sam žerjav, ki v resnici zasluži občudovanje že zaradi tega, ker v 4 minutah dvigne 1200 kg in poseže že po drugem bremenu. Hkrati lahko dvigne tudi 500 do 600 litrov betona. Brez žerjava bi bilo zidanje na tako tesnem prostoru skoraj nemogoče, odnosno bi bilo mnogo bolj zamudno. Za potrebe tako velike stavbe je pfemalo prostora na dvorišču, še hujša stiska je pa ob cestah. Zato je moralo podjetje najeti prostor na vogalu Beethovnove in Gajeve ulice, kjer delajo železokrivci. Ob stavbi ni dovolj prostora za dvigala. Edini izhod je bil torej žerjav. V višjih nadstropjih obratovanje z žerjavom ni več tako enostavno, ker strojnik ne vidi bremen, ki po nje sega jeklena roka. Zato je organizirana posebna signalizacijska služba. Delavec, ki vidi gradivo, kamor sega žerjavova ročica, da je znake z zastavico in piščalko tovarišu, ki »gnezdi« pod vrhom žerjavovega stolpa. Delavec »telefonira« z vrha žerjava po jekleni cevi strojniku, kaj naj ukrene. Ta služba funkcionira dobro in doslej je šlo še vse brez nesreče.

Če jih ne bo oviralo slabo vreme, bo hotel pred božičem pod streho. Poleti bo hotel že uporaben. Zdaj pa še ni oddanih mnogo del.

V 14 dneh trije požari

Škofja Loka, 24. novembra

V torek ponoči je zopet gorelo in sicer pri Sv. Duhu pri posestniku Francu Porenti, po domače Moharju. Sosedje, zaposleni s struženjem desk, so opazili kako se nekaj pri Porentovem podu sumljivo svetlika. Šli so in odtrgali desko, a v tistem hipu je že švignil iz poda velik plamen, ki se je vešal z neverjetno naglico. Kmalu je bil ves pod v plamenih. Odsev požara se je videl daleč naokoli, po vsem Sorškem polju. Od vseh strani so prihitele gasilske čete na kraj požara, toda gospodarskih poslopij žal niso mogle rešiti. Zgorelo je vse, zlasti mnogo orodja in strojev, kar pomeni za Porentove občutno škodo. Med drugim je zgorela slamoreznica, stroj za rezanje škope, čisto nov »gepelje«, drevesa za oranje, več voz, rešili pa so dve brani. Gasilci iz Virmaš, Žabnice, Stare Loke, Stražišča, Kranja in Škofje Loke in seveda tudi domači so storili vse, da ogenj vsaj omeje. To se jim pa ni posrečilo, čeravno so se na vso moč trudili. Pod, lupa in gospodarsko poslopje je pogorelo do tal in ni ostalo nič.. Škoda gre v teško tisočake.

Požar pri Porenti je tretji po vrsti v 14 dneh. To da misliti. Ljudje pravijo, da je pričel goreti Porentov pod na dveh krajih hkrati. To kaže, da je nekdo ogenj podtaknil. Nekaj dni prej je gorelo v Žabnici. Žrtev ognja je postal listnjak posestnika Martina Bernika. Tudi tam je ogenj uničil gospodarsko poslopje, a še prej je gorelo pri Brojanovih na Šutni, prav tako v neposredni soseščini drugih dveh požarov.

Značilno je, da so našli ljudje pritrjene na drevesih listke, na katerih je bilo rečeno, kdo zažiga.

Sleparije z usnjem prihajajo na dan

Josipu Turnerju je pomagal ključavničar Anton Jelnikar

Ljubljana, 25. novembra

Preiskava proti bivšemu trgovskemu potniku Josipu Turnerju, ki je sleparil z usnjem, še ni končana. Policija je namreč te dni ugotovila, da je Turnerju pomagal Anton Jelnikar, rojen Ljubljančan, po poklicu ključavničar. Tudi z njim so imeli na policiji že večkrat opraviti in je zabeležen kot drzen slepar in vlomilec. Turner in Jelnikar sta namreč pred meseci ustanovila nekakšno družbo, katere naloga je bila razpečavati prisleparjeno usnje iz Mergenthalerjeve tovarne.

Slepariti sta začela že pred dobrim mesecem. Turner je dobro poznal razmere v tovarni in način poslovanja v pisarni. Iz mesta je telefonično poklical tovarno, se predstavil za znanega trgovca z usnjem in naročil okrog 10.000 din usnja. Dejal je, da usnje naglo potrebuje in da bo poslal v tovarno svojega voznika, kateremu naj tudi izroče račun. Običajno so mu v tovarni odgovorili, da se za račun prav nič ne mudi in da mu ga bodo pač dostavili po pošti.

Res se je kmalu oglasil v tovarni voznik, kateremu so izročili naročeno blago in ga odpeljal proti Staremu trgu. Že med potjo ga je pri šenpetrskem mostu prestregel Turner in mu naročil, naj usnje zapelje v neko skladišče na Krekov trg. Najeti voznik seveda ni vedel, da gre za sleparijo in je blago res tja odpeljal in ko je prejel plačilo za vožnjo, je odšel po opravkih, ne sluteč, da je bil v službi sleparja. Tako je Turner večkrat pod raznimi imeni v tovarni znanih trgovcev naročal usnje, in spričo tega je razumljivo, da sleparijam niso takoj mogli priti na sled. Po usnje je večkrat prišel tud njegov pomagač. Jelnikar, ki ga je odpeljal kar z ročnim vozičkom.

Tovarna je kot rečeno račune šele čez nekaj dni dostavljala, a tudi v tem pogledu sta si znala prebrisanca pomagati. Turner je približno slutil, kdaj bodo iz tovarne poslali račun in je redno pošiljal Jelnikarja na pošto, kjer se je ta predstavil za uslužbenca tvrdke, ki ji je bil dostavljen račun in rekel, da lahko pismo kar izroče njemu. Le tako sta lahko nemoteno dalje časa sleparila. Oškodovala sta tovarno za približno 40.000 din. Tako na nepošten način pridobljeno usnje sta prodajala v Ljubljani in okolici prav poceni trgovcem in sta včasih popustila kar za 10 din pri kilogramu.

Tako na lahek način prisluženi denar sta tudi sproti naglo pognala. Često so ju videli v raznih gostilnah, kjer sta prav na debelo zapravljala. Naposled so ju aretirali. Najprej je bil prijet Turner, a Jelnikar je zavohal nevarnost in pobegnil v okolico Šmarja pri Jelšah. Na podlagi tiralice so ga pa orožniki prijeli in pripeljali v Ljubljano. Policija je preiskala tudi njegovo stanovanje v Linhartovi ulici, kjer je našla precej vlomilskega orodja. Mož je tudi delal vžigalnike, ki so jih zaplenili 30. Po zaslišanju bodo sleparja izročili sodišču.

Redukcije na banski upravi

Ljubljana, 25. novembra.

Med pogodbenimi in sezonskimi nameščenci ter dnevničarji tehničnega oddelka banske uprave je te dni nastalo silno razburjenje. Prejeli so namreč službeno odpoved z novim letom, utemeljeno s tem, da pozimi ni zadosti dela in da tudi ni zadostnih kreditov na razpolago. Kakor smo izvedeli, bo prizadetih okrog 100 do 120 uslužbencev, med katerimi je tudi mnogo takih, ki so že po več let v službi. Nekaterim je bilo obljubljeno, da bodo spomladi, ko bodo razna tehnična dela obnovljena, zopet sprejeti v službo. Med prizadetimi je tudi več rodbinskih očetov, za katere pomeni nenadna redukcija naravnost katastrofo.

Res da pozimi ni toliko dela zunaj na terenu kakor poleti, a morda bi se dalo nekatere moči le zaposliti v drugih oddelkih ali pa morda pri pripravah in načrtih za bodoča dela.

Iz Celja

—c **Ljubljanska opera** bo uprizorila v petek 26. t. m. ob 20. v celjskem gledališču Rossinijevo komično opero »Seviljski brivec« pod vodstvom dirigenta g. A. Neffata. Sodelujejo m. dr. ga. A. Nollijeva ter gg. Rus, Janko, Banovec in Zupan. Predstava je izven abonmana. Vstopnice so v predprodaji v knjigarni Slomškove tiskovne zadruge.

—c **Vodnikove knjige** se dobijo v podružnici »Jutra« v Kocenovi ulici. Člani naj blagovolijo ob prevzemu knjig poravnati tudi članarino za prihodnje leto in plačati še znesek 2 din za poštnino.

—c **Dve nesreči pri delu.** Ko je 57-letni posestnik Franc Cizej z Gomilskega nakladal v torek v gozdu les, je padlo deblo nanj in mu zlomilo levo nogo pod kolenom. Istega dne si je 46-letni drvar Janez Trbovšek iz Podplanine pri delu v gozdu zlomil desno roko v zapestju. Ponesrečenca se zdravita v celjski bolnici.

—c **Mlada obupanka.** V torek okrog 14. se je hotela 17-letna slaboumna delavka Alojzija K. iz Kostanjevice vreči v Pečovniku pri Celju pod osebni vlak, ki je vozil iz Celja proti Laškemu. Pognala se je na progo, njeno namero pa sta takoj opazila dva progovna delavca, ki sta dekleta potegnila s proge. Dekleta, ki je vse besno napadlo svoja rešitelja, so izročili policiji. Obupanko so odpremili v domačo občino.

—c **SK Ljubljana:SK Celje.** V nedeljo 28. t. m. bo gostovalo kompletno ligino moštvo SK Ljubljane prvikrat v Celju in bo odigralo prijateljsko tekmo z SK Celjem. Izredno zanimiva tekma se bo pričela ob 14.15. na Glaziji. Gostovanje SK Ljubljane bo gotovo privabilo zelo mnogo gledalcev na Glazijo.

—c **Resnica o žalostnih dogodkih na trboveljskih igriščih.** Glede na izgrede proti igralcem SK Celja, ki so jih vprizorili trboveljski »športniki« in gledalci dne 14. t. m. na tekmi Trbovlje:Celje in v posebno hudem obsegu dne 21. t. m. na tekmi Amater:Celje, hoče neznan dopisnik iz Trbovelj prati trboveljske krivce s tem, da se poslužuje neresničnih trditev. Celjanom očita, da so v Celju žalili trboveljske sportnike. Res je ravno nasprotno, da so trboveljski sportniki, ki so izgubili na celjskih tleh obe tekmi proti SK Celju, grozili moštvu SK Celje, češ da mu bodo že pokazali, ko pride gostovat v Trbovlje. Pred tekmo Trbovlje:Celje v Trbovljah je prispelo na naslov SK Celja pismeno svarilo, naj se SK Celje pazi, če pride v Trbovlje, ker pripravljajo izgrede proti celjskim igralcem in da so si zbrali žrtev predvsem igralca SK Celja g. Slamiča. O teh namerah sta bila takoj obveščena sresko načelstvo v Laškem in orožniška postaja v Trbovljah. Kljub temu so bili igralci SK Celja dne 14. t. m. v Trbovljah dejansko napadeni in je bil poškodovan tudi podsavezni delegat iz Ljubljane. Med tekmo dne 21. t. m. med Amaterjem in Celjem v Trbovljah g. Slamič ni »surovo sunil igralca SK Amaterja Šusterja, tako da je ta nezavesten obležal«, marveč je Šuštar startal na g. Slamiča, pri čemer se je neznatno poškodoval in nato simuliral nezavest, zaradi česar sodnik spioh ni piskal. Vse to je videl tudi predsednik LNP g. dr. Köstl, ki ga je občinstvo obenem z nekaterimi igralci SK Amaterja, pozneje dejansko napadlo, kakor je napadlo in pretepalo tudi sodnika samega in igralce SK Celja, ki niso bili ničesar zakrivili. Občinstvo se je lotilo tudi gospodičen, ki so spremljale celjske igralce, in jih pretepalo, pozneje pa tako dolgo oblegalo Sokoleki dom, kamor so se Celjani zatekli, dokler niso prispeli orožniki in razpršili podivjane množice. Med izgredom na igrišču je množica navalila m. dr. tudi na celjskega vratarja g. Bernarda in ga tako hudo poškodovala na glavi, da so ga morali takoj prepeljati z osebnim avtomobilom v Celje. Kako »nedolžni« so trboveljski sportniki, priča dejstvo, da se vsi celjski klubi branijo hodit igrat v Trbovlje, ker imajo vsi že prav slabe izkušnje. Pa tudi mariborski Železničar se je moral letos prepričati o sportni »fairnessi« v Trbovljah. To je prava in objektivna slika. O zadevi pa bo itak še razpravljal LNP, ki gotovo ne bo mogel ščititi »nedolžnih« trboveljskih sportnikov, kakor to dela trboveljski dopisnik v svojem čudnem pojmovanju prave sportnosti. R. P.

Iz Maribora

— **Umetnostni teden.** Jutri zvečer bo v veliki unionski dvorani koncert, ki ga priredi Umetniški klub v Mariboru. Sodelovali bodo: Godalni kvartet iz Ljubljane, ki bo izvajal popolnoma novo skladbo, klavirski virtuoz dr. Roman Klasinc in pevski zbori »Glasbene matice« »Drave«, »Jadrana« in »Maribora«. Ta veliki koncert bo nedvomno zadovoljil mariborsko koncertno občinstvo.

— **Drevi opereta.** V mariborskem gledališču vprizore drevi ob 20. uri sijajno in zelo melodiozno opereto »Pri treh mladenkah«. Predstava je za red C.

— **Razširjeni hodniki na Koroški cesti.** Na Koroški cesti številni mestni delavci urejujejo cestišče. Hkrati bodo tudi znatno razširili pločnike na obeh straneh te ulice, kar je bilo že zelo potrebno. Neumestno pa je, da so z deli na Koroški cesti pričeli tako pozno, ko so vremenske prilike za taka dela zelo neugodne.

— **30 letnica Sokola Maribor-matica.** V nedeljo dne 28. t. m. se pričnejo jubilejne proslave Sokola Maribor-matica, ki slavi svojo 30 letnico. V nedeljo bo otvorjena velika razstava sokolskega dela v Mariboru, v torek 30. t. m. pa bo v Narodnem gledališču telovadna akademija v proslavo 1. decembra. Akadamija se bo naslednjega dne popoldne ponovila. Dne 1. decembra ob 11. uri dopoldne bo v Narodnem domu slavnostni občni zbor, zvečer pa velik družabni večer.

— **Iz finančne službe.** K oddelku finančne kontrole v Mariboru je premeščen pregledni k g. Josip Rijavec, doslej vodja oddelka finančne kontrole v Marenbergu.

— **Mesto jerebice ustrelil sebe.** V Jarenini v Slovenskih goricah se je pripetila v torek popoldne strahovita nesreča. Posestnik Dominik Jamernik, star 26 let, je zagledal skozi okno na njivi več jerebic. Prijel je za cev lovske puške, ki je bila nabita in sledila je nepričakovana eksplozija. Krogla je zadela mladega posestnika v levo stran brade in mu popolnoma raztrgala vso levo stran glave. Ranjenca so takoj prepeljali v mariborsko bolnico, kjer je kmalu izdihnil.

— **Šah v Mariboru.** Partije VII. kola turnirja za prvenstvo Mariborskega šahovskega kluba so dale naslednje rezultate: Rupar—Senica 1:0, inž. Prek—Kresnik 1:0, Nosan—Lukeš ml. 1:0, Mišura—Lukeš st. 1:0, Kukovec—Sila 1:0. Ostale partije so bile prekinjene. Stanje po VII. kolu: Kukovec 7, inž. Prek 5 (1), prof. Sila 5, Lukeš st. 4½, Senica 4, Mišura 3½, Stojnšek 3 (2), Bien 3 (1), Rupar 3, Nosan 3, Setinc 2, Lukeš ml. 1, Radolič ½ in Kresnik ½ točke.

— **Pri kartanju nož v hrbet.** V neki gostilni v Vetrinjski ulici sta kartala dalmatinska krošnjarja Mijo Hilič in Ante Pušič. Slednji je vedno izgubljal. Zato sta se kvartopirca spria in Pušič je udaril Hiliča s palico nekajkrat preko hrbta. Hilič je v jezi potegnil iz krošnje nov kuhinjski nož in ga zabodel tovarišu globoko v hrbet. Pušiča so odpeljali v bolnico, Hiliča pa v zapor.

— **Ločeni ženi odgrizli nos.** V Vojašniški ulici se je dogodil včeraj zjutraj razburljiv in nenavaden dogodek. Ločeni mož Franc Š. je obvestil svojo ločeno ženo, uslužbeno v nekem tukajšnjem hotelu, da jo želi tašča, ki umira, še poslednjič videti. Žena je res verjela možu in prišla v njegovo stanovanje. Tam jo je mož napadel in neusmiljeno z obešalnikom pretepel. Davil je revo in se ji zagrizel ves besen v nos. Nasilni ločenec je odgriznil ubogi ženi skoraj polovico nosa, tako da bo trajno skažena. Moža je policija aretirala in izročila sodišču.

Beležnica

KOLEDAR

DANES: četrtek, 25. novembra. Katoličani: Katarina.

DANAŠNJE PRIREDITVE

KINO MATICA: 7 zaučnic
KINO IDEAL: Prisega in ljubezen.
KINO SLOGA: Princesa ostrig.
KINO UNION: Trojka .
KINO MOSTE: Mladost zmaga.
SPLOŠNO ŽENSKO DRUŠTVO: predavanje vseučiliškega docenta dr. Stanka Gogale »O kazni kot sredstvu vzgoje« ob 20. na šentjakobski šoli.
FRANCOSKI INSTITUT: Predavanje prof Jeana Lacroixa »Nekaj opazk k svetovni razstavi« ob 20. v društvenih prostorih v Narodnem domu.

DEZURNE LEKARNE

DANES: Dr. Kmet, Tyrševa 43, Trnkoczy ded. Mestni trg 4, Ustar, Selenburgova 7.

Izpod sita

Latinec pravi, da se pesnik rodi, a da govornik šele postane, namreč z vajo. O Demostenu so nam v šoli pripovedovali, da je bil jecljač slabotnega glasu, a da si je polagal pod jezik kamenčke in nato ob viharno bučečem morju delal govorniške vaje tako dolgo, da je postal večno slaven govornik. Njegovi govori so nam ostali ohranjeni in smo jih čitali z naslado — ali pa s preklinjanjem v gimnazijskih letih. Tudi Ciceronove govore smo čitali radi ali neradi in še dandanes vzklikamo: »Quousque tandem, Catilina, abutere patientia nostra?!« — saj je ta vzklik vedno iznova primeren, posebno pa še dandanes.

Gotovo je, da so vsi slavni govorniki svoje govore najprej napisali, se jih potem naučili, jih šele nato gladko in z učinkovito priučenimi kretnjami in zmrdovanji govorili ter jih končno še priobčili. Čisto po tem klasičnem vzgledu se nam ohranjajo govori imenitnih sodobnih retorjev: priobčujejo jih naši listi.

Tako se nam je na srečo ohranil tudi imenitni govor celjskega gospoda župana Mihelčiča ob proslavi Iv. Levarjevega 25-letnega gledališkega jubileja v celjskem gledališču. Priobčil ga je v celoti »Slovenec« 18. t. m. na 7. strani. Ne vemo, ali je celjski Cicero posnemal Demostena, se poprej vadil s kamenčki in pred zrcalom: gotovo je, da nam je ta govor ohranjen in da pride morda še v šolske čitanke kot vzor govorništva 20. veka, saj je resnično klasičen.

Zato se čudim, g. urednik, da niste še ponatisnili tega sermona vsaj pod sitom. Da vas rešim kasnejšega očitanja, da ste bili brez čuta za sodobno klasiko, naj navedem vsaj par govorniških cvetov in duševnih strel iz Mihelčičevega govora.

»Preteklo je 25 let truda in klasično vrednega dela umetnika Iv. Levarja. Gosp. Levar je, kakor veliko naših slavnostnih mož in nič manj umetnikov, sin slovenske kmečke hiše, kot tak rastel in doživljal prve utripe svoje značilne otroške dobe... Le umetnik, ves prežet s to tvornostno silo, je kos, da kljub vsem nasprotnim težnjam sledi vzvišeni namen. Tako je dvigal naše gledališče z dano mu umetniško potezo...«

Slavnostni mož Levar hodi zdaj že dober teden po Ljubljani z zavezanim trebuhom, ki se mu nikakor noče zaceliti in vzdihuje približno s Cicerom: »Quousque tandem, Mihelčič, abutere patientia nostra?!«

Poteznik

Iz Škofje Loke

— **Proslava 1. decembra.** Škofjeloško sokolstvo in z njim vsa narodna javnost bosta proslavila letošnji 1. december zelo slovesno. Tehnični odbor škofjeloškega Sokola pripravlja telovadno akademijo s sodelovanjem pevskega zbora in orkestra za dan 30. novembra, naslednjega dne ob 11. bo svečana seja z zaprisego članstva in naraščaja, a zvečer ob 21. bo v vseh prostorih Sokolskega doma oficirski družabni večer s sodelovanjem vojaške godbe.

— **Nova šola v Črnem vrhu.** Škofjeloški okraj dobi tri nove šole. O onih v Sovodnju in v Retečah smo že poročali, novo šolo pa grade tudi v Črnem vrhu v Polhograjskih Dolomitih. Šola je bila tam glede svojih prostorov zelo slaba, saj je služila pouku samo skromna izba, sedaj pa bodo dobili vaščani lično dvorazrednico. Po legi bo šola med najvišjimi v Sloveniji, gradi jo stavbenik Zigon, z deli pa so zdaj že toliko napredovali, da bo poslopje kmalu pokrito. Nova šola bo imela dve učni sobi, stanovanje za šolskega upravitelja in učitelja, spodaj bodo kleti, ki pa se bodo dale porabiti za tečaje. Zidava stavbe je moderna, temelji so trdni, saj so postavili šolo na skalo, stroški bodo znašali okrog 300.000 din. Z zidavo omenjenih treh šolskih stavb vprašanje šolskih zgradb v našem okraju še ne bo rešeno, saj ključelo po novih šolah še mnogi drugi kraji, kakor Malenski vrh, Železniki, Lučine, itd.

— **Dva nova urada.** Združenje trgovcev za srez Škofjo Loko, ki mu predseduje g. Fran Žebre, si je uredila svoje uradne prostore na Mestnem trgu, zaradi samostojnega sreskega načelstva pa dobi Škofja Loka tudi samostojno katastrsko upravo.

— **Izgubljeno in najdeno.** Ročna ženska torbica, z nekaj denarja, ključi in malenkostmi, je bila izgubljena! Pošten najditelj dobi nagrado, če jo vrne! Izgubljena je bila na poti od Spodnjega trga do Kranclja.— Našla se je moška ura. Dobi se pri Kovačih v Podpulferci.

Kako gojimo cvetlice pozimi

Zanimivo predavanje vpokojenega šolskega nadzornika Štreklja pod okriljem SVD

Ljubljana, 25 novembra.

Snoči je v predavalnici mineraloškega instituta na univerzi v okviru podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva predaval o gojenju cvetlic pozimi upokojeni šolski nadzornik g. Štrekelj namestu inž. Simoniča, katerega predavnje »O zemlji in življenju v njej« bo prihodnjo sredo.

Kako gojimo cvetlice v lončkih? Če raste vrhu zemlje mah, ga očistimo, z mahu odstranimo novo zemljo in zmešamo s stoletnim lesnim ogljem. Poleti moramo imeti lončnice v polsenci, zlasti pa jih moramo varovati pred jutranjim solncem. Solnce lončke razgreje, tako da koreninice usahnejo. Da ne pridejo solnčni žarki na lončke, pa preprečimo s tem, da damo v lončke žagovino ali boljše, zdrobljeno šoto in žagovino. Rastline so na ta način obvarovane.

Rastline pomnožujemo s semenom ali s podtaknjenci. Pri tem vidimo, da dosežemo lepše uspehe s podtaknjenci kot s semenom. Najlepši primer za to je mačeha. Kako sadimo podtaknjence? Predvsem je treba znati saditi. Navadno jih sade preglboko. Saditi pa jih je treba le toliko, da ne padejo in da stoje. Naši ljubitelji cvetlic tudi prevč zalivajo. Ob saditvi mora biti zemlja vlažna, ne pa mokra. Sadimo pa lahko tudi tako, da ni treba zalivati. V tem primeru vzamemo dva lončka, prvi je visok 16 cm, drugi 8 cm. Malemu lončku zamašimo luknjo in ga napolnimo z vodo, v večjem lončku pa denemo na luknjivo najbolje kako črepinjo. Vmesni lonček napolnimo z lahko zemljo in dodamo nekoliko peska. Vode bo v začetnem lončku vedno manj, ker uhaja skozi pore v tolik meri, kot je to potrebno za podtaknjenca. Seveda moramo podtaknjence varovati pred solncem. Ko dobe že koreninice, jih presadimo v male lončke. Ko pa rastlina že malo odraste, jo damo v nekoliko večji lonček. Dalje lahko pomnožujemo rastline z grebenico, nekatere kot n. pr. jagode pa z vlačnicami, nekatere rastline pa pomnožujemo kar z listi. Glansinija in kraljeve begonije se pomnožujejo na ta način. Pri tem list odrežemo in ga položimo v lonček tako, da ima pecelj v zemlji; list leži na zemlji; tam, kjer so žilice, prerežemo z nožem in tako pospešujemo rast. Ker mora biti list v senci, denemo vrh lončka šipe in vrh šipe papir.

S cepljenjem pomnožujemo vse sadno drevje, celo krizanteme in pelagonije, vendar se to ne izplača. Važne pa je to pri stebričastih kaktusih, ki jih lahko cepimo v vrh ali na stran. V vrh cepimo tako, da odrežemo vršiček, ga precepimo, list vtaknemo v precep in nato prevežemo, damo v senco in bo rastel. Važno je pri tem, kakšna je zemlja. Zemlja mora biti lahka. Vidimo, da ljubijo cvetlice s tankimi koreninami lahko zemljo, ta pa nastane iz listja in preperelih drv. Dodamo ji malo peska in dobimo srednjetežko zemljo. Ilovnata zemlja je težka. Vidimo, da je v vsaki zemlji nekaj peska. Kakor hitro je zemlja takšna, da se voda ne odteka, je treba rastlino presaditi. Vse rastline presajamo v lahko zemljo. Pri tem moramo vedeti, da korenine s srednje debelimi koreninami (nageljni), ki sicer prenesejo težko zemljo, ljubijo srednjetežko zemljo.

Ni potrebno, da sledimo naravi, temveč cvetlico lahko tudi prisilimo, da cvete ob času, ko to hočemo. Nekatere silimo prav z lahkoto, n. pr. forsitije, ki imajo rumeno cvetje. Če jih porežemo v decembru in vtaknemo v vodo in damo v vodo malo soli ali oglja, da se voda ne usmradi, vse to pa damo v temo. Zanimivo je, da moremo vse grme silit v temi, da rastejo. Samo vrtnico moramo postaviti na solnce. Vrtnica pa je tudi edina cvetlica, ki ljubi svetlobo. Če te šibice malo poškropimo vsak dan, imajo v treh tednih že cvetje.

Silimo lahko celo sadno drevje, da cvete. Lepše pa je siljenje krokusov, čebulnic, zvončkov, narcis. Tudi priteh je potrebna tema. Če ni vrta, posadimo čebulice v lončke za toliko, da gleda iz zemlje čebulica. Vse skupaj postavimo v kiet, pokrijemo s papirjem in čez dva meseca imamo že poganjke. Na vrtu pa sadimo tako, da denemo čebulico v zemljo ponavadi v kako brazdo in zakrijemo. To delamo navadno v septembru in oktobru.

SPORT

— **Zbor smuških učiteljev (službeno).** Zbor javlja vsem odbornikom, da bo seja in sestanek zbora v petek 26. t. m. Prosimo vse gg. odbornike, da se seje zanesljivo udeleže, ker se bodo obravnavale nujne zadeve. Načelnik.

— **Občni zbor Slalom klub 34.** bo jutri ob 20. pri Slamiču v kmečki sobi. Vabimo vse članstvo, da se ga zanesljivo udeleži. Prijatelji kluba dobrodošli.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Kdor v našem listu oglašuje, si v kupčijah srečo kuje!

DNEVNE VESTI

— **Brezposelnost v naši državi.** Po podatkih osrednje uprave za posredovanje dela je brezposelnost v oktobru znatno nazadovala. Pri vseh javnih borzah dela je iskalo v oktobru zaposlitve 45.353 brezposelnih, od teh 37.170 moških in 8.183 žensk. Iz septembra je bilo ostalo 12.250 brezposelnih, tako da so bili v oktobru prijavljeni borzam dela 57.603 brezposelni. Delo je bilo ponujeno v 2206 primerih. Potom jav. borz dela je dobilo v oktobru zaposlitev 1846 brezposelnih. Podpore je dobilo 10.397 brezposelnih v znesku 1, 235.839.50 din. 1. novembra je bilo prijavljenih borzam dela 14.037 brezposelnih.

— **Banovinska cesta Črnuče—Šmartno za promet zaprta.** Sreski cestni odbor Ljubljana naznanja, da bo banovinska cesta Črnuče—Šmartno vsled preureditve ceste na »Stražiš za avtomobilski in vozni promet zaprta od 29. novembra do 4. decembra 1937. Promet v tem času se bo vršil po banovinski cesti Ježica—Vižmarje—Tacen—Šmartno in obratno.

— **Komisija za sestavo in izpopolnitev jugoslovenske farmakologije.** V ministrstvu socialne politike in narodnega zdravja so bile te dni seje novoimenovane komisije za sestavo in izpopolnitev jugoslovenske farmakologije. V komisiji je tudi rektor ljubljanske univerze prof. dr. Makso Samec. Na prvi seji se je komisija konstituirala in za predsednika je bil izvoljen redni profesor zagrebške univerze dr. Gilbert Fluimani. Komisija bo poslovala v sporazumu z zdravniškimi, lekarniškimi in veterinarskimi zbornicami in udruženji.

KINO SLOGA TEL. 27-30

Krasen muzikaličen šlager

PRINCESA OSTRIG

(Austernlilli)

V glavnih vlogah: Herman Thimig, Theo Lingen, Oskar Sima, Gusti Wolf, Harald Paulsen

MATICA TEL. 21-24

Premiera!

Najnovejše odkritje ljubavne dvojice

Lilian Harvey — Willy Fritsch

v duhoviti in zabavni komediji

7 ZAUŠNIC

UNION TEL. 22-21

Izredno napeti film

TROJKA

V krasni zimski naravi se odigra borba dveh trojk. — V glavni vlogi Jean Murat, Charl Vanel.

Predstave danes ob 16, 19.15 in 21.15 uri

— **Prva anuiteta kmečkih dolgov.** Do 18. t. m. so plačali kmetje na račun prve anuitete okrog 112. milijonov din. Od tega je bilo vplačanih v Beogradu 59,228.000 ali 52 odstot, v Zagrebu 18,682.000 ali 42 odstot, v Ljubljani 22,228.000, ali 50 odstot in v Sarajevu 4,493.000 ali 18 odstot. Po podružnicah še ni razdeljena vsota 6,900.000 din tako da znaša vse vplačilo do 18. t. m. na račun prve anuitete 111.9 milijonov ali 50 odstotkov. Največ se plačuje v Beogradu in Ljubljani, najmanj pa v Sarajevu.

— **Razpisani zdravniški službi.** Razpisani sta službi zdravnikov združenih zdravstvenih občini Velenje in Fara pri Kostelu. Prošnje je oba vložiti do 10. decembra pri banski upravi.

— **Davek na neporočene.** Finančno ministrstvo je naročilo preko finančnih direkcij vsem davčnim upravam, da z javnim pozivom pozovejo pridobnini, posebni davčni dokladi, davku na poslovni promet, davku na neporočene in davku na luksus podvržene davkoplačevalce, da morajo vložiti prijave za leto 1938, od 1. do 31. januarja 1938.

— **Tolmačenje zakona o taksah.** Oddelek za davke v finančnem ministrstvu je izdal pojasnilo o zakonu o taksah. Po tem pojasnilu je taksa na pritožbe, taksa za uradno poslovanje, če se vloži pritožba v zadevi poslovanja samoupravnega, banovinskega delokroga in banovinskih ustanov, o kateri odloča državna oblast se plača samo državna taksa, če pa odloča o taki pritožbi banovinska uprava ali banovinska ustanova se plača samo banovinska taksa.

— **S polovično vozno karto** se pripeljete v Ljubljano od povsod v času od petka, 26. t. m. na vključno 7. dec. 1937., če si ogledate razstavo bratov Šubicev. Potrebno legitimacijo, obrazec K 13, dobite pri železniški blagajni in jo daste žigosati v Nar. galeriji.

— **Lep knjižni dar.** Primorski Slovenci so prejeli te dni s koledarjem vred 5 knjig, kakor jih prejemajo n. pr. pri nas člani Vodnikove družbe vsako leto. Toda izdaja slovenskih knjig v Gorici pomeni pač mnogo pomembnejši dogodek — ne le v kulturnem, temveč tudi v nacionalnem pogledu. Predvsem moramo pomisliti, da onkraj meje izhajajo le še silno redke slovenske knjige in da med Slovenci tu in tam ni več pravih kulturnih stikov. Tudi samoniklo kulturno življenje primorskih Slovencev je skoraj po vsem zatrto vsaj javno in legalno. Knjige je izdala »Unione Editoriale Goriziana«. (Tako se mora zdaj imenovati, bivša Goriška Matica). Koledar ima mnoge zabavne in poučne vsebine na 88 straneh (četverke). Med knjigami zasluži predvsem pozornost roman izredno delavnega Fr. Bevka Ubogi zlodej. »Dobro, bolje, najbolje« je poljudno poučna knjiga, ki vsebuje poljudno razlago nekaterih ved, sodobnih dognanj in civilizacijskih dobrin. Spisal jo je Jakob Trinovec. Drugi dve knjigi sta prevoda: Grazie Delende Sardinske novele(prevel Ivo Dren) in »Lažnivega barona Muenchhausena čudovita potovanja...«, slovenska priredba po Raspeju in Buergerju (Nande Vrbnjakov). Naročniki prejemajo knjige po 6 lir (v prosti prodaji 8 lir). Letos so se knjige nekoliko podražile zaradi podražitve papirja.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo oblačno, nestanovitno vreme. Včeraj je deževalo v Ljubljani in Skoplju, snežilo pa v Beogradu. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 13, v Sarajevu in Skoplju 11, v Zagrebu 8, v Beogradu 7, v Ljubljani 6.5, v Mariboru 6. Davi je kazal barometer v Ljubljani 761.2, temperatura je znašala 3.4.

— **Dva ponesrečenca.** V splošno bolnico so davi prepeljali 48 letnega delavca Franceta Černivca iz Male vasi pri Ježici. Černivec je zjutraj doma pri delu padel in si zlomil levo roko. Pri delu v Združenih opekarnah na Viču pa se je včeraj ponesrečil delavec Josip Debevec, doma iz Vnanjih goric. Nanj se je zrušila težka plast ilovice in ga skoraj popolnoma zasula. Na pomoč so mu priskočili tovariši. Debevec ima hude notranje poškodbe, zlomljenih pa ima tudi več reber.

— **Tramvaj povozil kmeta.** Včeraj zjutraj se je pripetila v Zagrebu težka nesreča. Tramvaj je povozil 70 letnega kmeta Tomo Selepeta iz Čulinca. Mož je pripeljal v Zagreb mleko in ko je šel čez ulico, ga je zadel tramvaj. Udaril ga je tako močno, da je odletel na pločnik ter zadel z glavo ob tlak, da mu je počila lobanja. Bil je takoj mrtev.

— **Celjanka se je zastrupila v Sarajevu.** V Sarajevu se je zastrupila včeraj zjutraj z veronalom pomočnica v ambulanti zdravnika dr. Josipa Saloma, Fanika Kelner, stara 30 let, doma iz Celja. Zdravnik ji je dal injekcijo in odredil, da so jo prepeljali v bolnico. Med prevozom se je pa njeno stanje tako poslabšalo, da so vsak hip pričakovali konec. Kaj je pognalo Kelnerjevo v obup ni znano. Njena gospodinja pripoveduje, da je prišla Kelnerjeva v ponedeljek prej domov kakor po navadi. Dejala je, da ji je slabo in da je prehlajena. Vzela je več tablet aspirina. V torek zjutraj je prosila gospodinjo naj pospravi sobo, ker je pričakovala dr. Saloma. Opoldne je prišla gospodinja v njeno sobo, a Kelnerjeva je še vedno spala. Zvečer je pa naenkrat poklicala gospodinjo in jo prosila, naj ji pripravi mrzel obkladek, češ da jo boli srce. Ponoči se je počutila še slabše in zjutraj so jo prepeljali v bolnico.

— **Poljsko letalo** se je izgubilo. Poljsko potniško letalo, ki leta na progi Varšava—Bukarešta—Sofija—Solun je krenilo v torek ob 11. iz Soluna in čez pol ure bi moralo biti v Sofiji. Toda tam so letalo zaman čakali tudi včeraj opoldne. Takoj so bila alarmirana vsa letališča tudi zemunsko. Vse kaže, da se je moralo poljsko letalo nekje spustiti na tla ali pa da se je ponesrečilo, ker je bilo v torek in včeraj po vsej jugovzhodni Evropi slabo vreme.

Iz Ljubljane

—lj **Za skupne proslave državnega praznika 1. decembra.** Včeraj popoldne je bilo v mestni posvetovalnici že drugo po predsedniku mestne občine sklicano posvetovanje o skupni proslavi državnega praznika 1. decembra. Včerajšnji sestanek je bil precej buren. Prisostvovali so mu večinoma zastopniki Zveze fantovskih odsekov in Prosvetne zveze. Zastopnik Narodne odbrane in Zveze vojnih dobrovoljcev g. Joco Žagar je opetovano prekinjen prečital spomenico vojnih dobrovoljcev in nato še spomenico Narodne odbrane. Na izrečno zahtevo je obe spomenici izročil predsedniku mestne občine g. dr. Adlešiču. Že med čitanjem spomenice vojnih dobrovoljcev in pozneje ponovno je predsednik mestne občine pod častno besedo izjavil, da ni sklical sestanka zastopnikov društev na pobudo znane okrožnice banovinskega odbora JRZ, temveč iz lastnega nagiba. S to izjavo sta se zastopnik vojnih dobrovoljcev in Narodne odbrane ter zastopnik rezervnih oficirjev zadovoljila. Določen je bil ožji odbor zastopnikov centralnih društev, ki bo organiziral manifestačni obhod po mestu 1. decembra zvečer obenem z vojaško godbo in vojaštvom.

lj— **Začetek miklavževske kampanje.** Letos Miklavž doslej še ni bil posebno vsiljiv, čeprav so se pojavili emblemi njegove sezone v izložbah zelo zgodaj. Menda je tudi to vpliv konjunkture, ki o nji zadnje čase govorimo prav tako pogosto, kakor smo prejšnja leta o krizi. Kljub temu se pa trgovci zelo resno pripravljajo na miklavževsko sezono. Te dni urejujejo izložbe po vsem mestu. Kakor lahko presodimo že zdaj, so letos izložbe mnogo bolj okusno urejene kakor so bile včasih, ko so kričeče barve vznemirjale ljudi že od daleč.

lj— **Gosposka ulica je zaprta.** Danes so zaprli Gosposko ulico zaradi kanalizacijskih del. Doslej ta ulica, sicer gosposka po imenu, ni imela kanalizacije. Pri kopanju jarka za kanal so odkrili zelo močno zidovje stare meščanske hiše. Zidovje sega tik do cestne površine.

—lj **Gnidovec, Košak, Lavrič,** stari, priljubljeni znanci obiskovalcev Šentjakobskega gledališča, nastopijo po daljšem času v vodilnih vlogah v Kranjčevi zabavni in duhoviti komediji »Skedenj«, katere premiera bo v soboto 27. t. m. ob 20.15. Avtor, ki je našemu gledališkemu občinstvu dobro znan po svoji drami »Direktor Čampa«, nam slika v svoji novi komediji na svojevrsten duhovit in prisrčen način življenje malih ljudi iz predmestja, ali kakor pravi avtor »izgubljencev brez poklica, brez ciljev, majhnih človeških živalic«. Igra je izvrstno naštudirana in povsem na novo opremljena. Pri predstavi sodelujejo še: Cafutova, Mlekuševa, Gardelj, Kunter, Novak, Podrekar in Žabkar. Režijo ima M. Petrovčič. V nedeljo 28. ob 20.15. se igra ponovi. Ker je za predstavo veliko zanimanje, kupite vstopnice že v predprodaji.

—lj **Društvo Soča-matica** naznanja, da bo prih. soboto 27. t. m. ob pol 21. v salonu pri »Levu« predaval **g. prof. Mirko Šubic** o življenju in delu **slikarjev prvakov, bratov Janezu in Juriju Šubic.** Pokazal nam bo tudi nekaj najznamenitejših del v skioptičnih slikah. Predavanje je namenjeno ne-le vsem Sočanom, ampak tudi drugim meščanom, ki se zanimajo za našo umetnost. Vstop vsem prost — vsi dobrodošli.

—lj **Društvo »Tabor«.** Drevi ob 20.30. redni članski sestanek z važnimi in zanimivimi društvenimi zadevami.

—lj **Prirodoslovno društvo** opozarja na predavanje g. univ. prof. dr. Borisa Zarnika o temi: »Določevanje spola«. Predavanje, ki ga spremlja precejšnje število diapozitivov se vrši v petek 26. t. m. ob 20. uri v Mali filharmonični dvorani (Kino Matica).

—lj **Filozofsko društvo v Ljubljani** priredi v soboto dne 27. novembra 1937 svoje prvo **letošnje predavanje.** Predaval bo gospod **univ. dr. Evgen Spektorski: »Badenska šola in sodobna filosofija«.** Predavanje se bode vršilo v mineraloškem institutu na univerzi ob 18. Vabljeni vsi, ki se zanimajo. Vstop prost.

—lj **Nameste venca na krsto g. Filipa Bizjaka** so nabrali v restavraciji pri »Katerci«, prijatelji g. F. Bizjaka din 780 za siroto-vdovo po g. Albertu Tramelu iz Rožne doline.

—lj **Opozarjamo na predavanje Kazen kot sredstvo vzgoje** drevi na šoli pri sv. Jakobu ob 20. uri. Predava v tečaju Splošnega ženskega društva vseučiliški docent dr. Stanko Gogala.

u— **V dvorani evangeljske cerkvene občine** bo v petek 26. t. m. ob 20 predaval p. pastor Schaffer o življenju Martina Luthra in o njegovem pomenu za sedanjost. Povabljeni so vsi, ki se zanimajo.

u— **Predavanje Jadranske straže.** Jutri priredita krajevna odbora Ljubljana in Ljubljana-železnica svoje prvo letošnje predavanje v prostorih »Sloge« (Ljubljanski dvor, vhod iz Pražakove ulice). Predaval bo g. Viktor Pirnat v znovi: »Jadran okno v svet« s skiopličnimi slikami. Vabimo vse člane in prijatelje Jadranske straže, da se udeleže v čim večjem številu tega predavanja, ki bo zelo zanimivo in aktualno. Začetek ob 20. uri. Vstopnine ni.

—lj **Dve tatvini.** Iz spalnice Jakoba Novaka na Zaloški cesti 54 je nekdo odnesel 250 din vredno prazno ročno blagajno, mimogrede je pa ukradel še usnjato ročno torbico, v kateri je bilo za 70 din drobiža. Iz mesnice Ivana Marolta v Zg. Šiški pa je nekdo ukradel več svinjskih reberc ter 42 prekajenih klobas, v skupni vrednosti 210 din.

Pokaži svoje zobe, mala Eva!

Glej, kako so zdravi in beli po Chlorodontu. Vse moderne matere vedo, da je treba mlečne zobe skrbno negovati, če hočemo, da postanejo trajni zobje zdravi in močni. Mati, daj svojemu otroku zobne paste Chlorodont, ki je s svojim mikroskopsko finim čistilnim jedrom in prijetnim okusom posebno otrokom primerna za nego zob.

dobri. Domači proizvod.

Chlorodont

škof je bil pravcati diktator v „Naprednosti“

V Ljubljani je vodil samostojno blagajno in manipuliral v pisarni centrale, kakor mu je kazalo

Ljubljana, 25. novembra.

Prejšnji petek prekinjena razprava proti Avgustu Škofu, njegovi ženi in njegovi pastorki se je nadaljevala včeraj popoldne in je bila okrog pol 10 ure ponoči zaključena, sodba pa ni bila izrečena takoj. Predsednik senata s. o. s. R. Lederhas je naznanil po kratkem posvetovanju, da bo sodba razglašena danes opoldne.

Senatna dvorana že dolgo ni bila tako natlačena kakor včeraj. Občinstvo je z zanimanjem sledilo obravnavi, se zgražalo in se smejalo, da ga je moral predsednik večkrat pozvati k redu in miru. Razen številnih oškodovancev so prišli na razpravo tudi ljudje, ki poznajo Škofa in njegovo nenavadno življenjsko pot od čevljarja do zavarovalnega agenta.

NITI ENO ZAVAROVANJE NI BILO PRAVILNO

Likvidator »Naprednosti« dr. Kronvogel iz Maribora je s pismenim poročilom spopolnil svoje pričevanje z zanimivimi ugotovitvami. Člani »Naprednosti« so vplačali okrog 2.700.000 Din na premijah. Vsi trije glavni pogoji za zavarovanje, to so starost do 60 leta, sorodnost in višina zavarovalnine, ki po pravilih ni smela biti večja od 6.000 Din, niso bili izpolnjeni v nobenem zavarovalnem primeru, čeprav je bilo zavarovanih okrog 1.670 ljudi. Od vseh zavarovateljev, ki so dobili pri »Naprednosti« zavarovalnino, pogrebnino ali izredno podporo, bi moral likvidator prav za prav zahtevati povračilo sprejetega denarja, vendar je likvidacija zahtevala povrnitev denarja le v takih primerih, ko so zavarovatelji v najbolj očito neupravičeno dobili izplačano zavarovalnino, pogrebnino ali podpore.

Za izredne podpore je »Naprednost« izplačala 427.000 Din 212 zavarovateljem. Izredne podpore so dobili zavarovatelji za zavarovance, ki so umrli pred potekom karenčne dobe. Od teh 212 zavarovateljev, ki bi morali vsi vrniti denar, jih je bilo samo 13, od katerih se je posrečilo likvidaciji izterjati neupravičene zneske za podpore v skupni vsoti 24.500 Din.

Za pogrebnine je bilo izplačanih 136 zavarovateljem 1,752.000 Din. Likvidacija je zahtevala od večine teh zavarovateljev povrnitev neupravičeno v škodo članov dobljenega denarja, toda le od 34 zavarovateljev se je posrečilo izterjati okrog 370.000 dinarjev.

IZVLEČKI RAČUNOV OBTOŽUJEJO

Predsednik je proučil izvlečke računov iz poslovnih knjig »Naprednosti«, katere je likvidator poslal iz Maribora v dopolnilo dokaznega postopka. Izvlečki računov dokazujejo, da so v pisarni »Naprednosti« knjižili vplačila po mili volji, ne oziraje se na določbe v pravilih. Zavarovatelji so lahko po smrti vsakega zavarovanca plačali premije za več mesecev nazaj in nato dobili izplačano zavarovalnino. »Naprednost« ni stornirala zavarovanja, ako premije niso bile v določenem terminu plačane, in je ravno s tako škandaloznim poslovanjem omogočila zlasti Škofu vse manipulacije, ki so po mnenju državnega tožilca vprav šolski primeri goljufije, po mnenju obtoženca in njegovega branilca pa »pomote« in nerednosti, ki se lahko pripetijo slehernemu človeku, ki ima posla z zavarovanjem.

Ako je Škof na primer izvedel, da bo kdo izmed zavarovancev v kratkem umrl, se je lahko hitro odpeljal v Maribor in je v pisarni kar na svojo odgovornost »uredil« zadevo s tem, da je plačal za več mesecev neplačane premije nazaj, čez nekaj dni je pa spet prišel v Maribor in je predložil mrtvaški list zavarovanca ter dvignil zavarovalnino, pogrebnino ali izredno podporo. Police takih na smrt bolnih zavarovancev, za katere zavarovatelji niso že dolgo plačevali premij, je znal Škof poiskati in jih kupiti ali kako drugače izvabiti iz rok njemu poznanih zavarovateljev v Ljubljani in okolici. Ker je plačal on premije, je tudi on dobil izplačano zavarovalnino. V obtožnici je nekaj primerov, ko je Škof kupil police od zavarovateljev, ki so zaman čakali na smrt svojega zavarovanca. Brž ko je Škof imel polico v rokah in ko je plačal premije za nazaj, je pa zavarovanec umrl. Škof je imel gotovo dobro organizirano informacijsko službo, da je izvohal, kateri izmed zavarovancev leži na smrt bolan. Bližajočo se smrt zavarovancev je lahko zavohal že zaradi tega, ker je sam skoraj vedno predlagal svojim klijentom kandidate smrti, katere je dobro poznal, klijenti jih pa niso poznali.

Sicer pa si je olajšal te manipulacije na ta način, da je »prezavaroval« zavarovance. Možakar je namreč enostavno prepisal polico na ime kakšnega človeka, o katerem je vedel, da umira. Po smrti si je priskrbel mrtvaški list in jo odkuril v Maribor, kjer je zopet zadevo »uredil« s pomočjo uradnic. V kartoteki je enostavno zamenjal ime zavarovanca, ki ni hotel umreti, z imenom zavarovanca, ki je umrl, in si pustil izplačati zavarovalnino. Prvotni lastnik police ni dobil niti pare, ker je njegov pravi zavarovanec še živel in ker prvi zavarovatelj ni imel pojma, kakšno manipulacijo je Škof izvršil z njegovo polico.

NOVE TEŽKE OBDOLŽITVE

Vse te manipulacije je Škof v pisarni centrale v Mariboru lahko neovirano izpeljal, ker je užival absolutno zaupanje ostalih članov vodstva in je enostavno diktiral pisarniškemu osobju, kdo naj se vpiše v kartoteko in komu naj se izplača zavarovalnina. Škof torej ni bil navaden poverjenik, temveč odločujoča oseba v »Naprednosti«. Prilastil si je vse pravice diktatorja, odločal o vseh važnih zadevah pri centrali in je imel v Ljubljani čisto samostojno poslovanje, v katerega si nihče od vodstva ni upal posegati. Priče so povedale, da je sam izplačal pogrebnino in podpore nekim članom, katere je centrala zavrnila, ker zavarovalni pogoji niso bili izpolnjeni. Škof se je namreč do včerajšnje razprave zagovarjal, da je vse morebitne nerednosti zakrivilo vodstvo v Mariboru. Včeraj se je pa izkazalo in je bilo dokazano, da je bil to »vodstvo« in sam za vse posle, ki so spadali v njegovo področje.

Na predlog državnega tožilca dr. Fellaherja je senat zaslišal trgovca iz Trbovelj Vilibalda **Tomana**, ki je bil izvoljen za predsednika »Naprednosti« po reviziji v avgustu l. 1934. Toman je s svojo izpovedjo težko obremenil Škofa. Toman je hotel narediti red v »Naprednosti«, pa so ga člani načelništva s Škofom na čelu izigrali. Zaradi tega je Toman sam zahteval, naj banska uprava »Naprednost« razpusti in prepove. Ko je načelstvo dobilo v roke ukaz o razpustu, je skušalo rešiti vlogo 500.000 Din v Mariborski mestni hranilnici na ta način, da je naročilo hranilnici, naj to vlogo prepiše v manjših zneskih na hranilne knjižice, katere bi dobili nekateri člani. To manipulacijo je preprečil Toman. Po likvidaciji je Škof ustanovil Zdravstveno zadrugo, v kateri je bil sam podravnatelj in je začel že z akcijo za vstop vseh članov »Naprednosti« v novo zadrugo.

Hudo bremenilno za Škofa je bilo tudi pričevanje prvega predsednika »Naprednosti« in poznejšega vodilnega uradnika tamkajšnjega avtoprevoznika Friderika **Bojka**, ki je italijanski državljan. Škof se je izgovarjal na Bojka glede vseh očitkov slepariskih postopkov v poslovanju. Bojk je včeraj izjavil, da Škofu ni nikdar dovolil ali svetoval, naj zavaruje kogarkoli ne glede na starost, naj prezavaruje zavarovance na policah, naj ponareja podpise na pobotnicah, naj prekuncuje s policami itd. Bojk in vsi ostali so bili prepričani, da dela Škof pošteno. Zaupali so mu brezmejno.

Državni tožilec je po zaključenem dokaznem postopanju zahteval strogo kaznovanje obtožencev, branilec dr. Žirovnik pa oprostitev Škofove žene in pastorke ter milo kazen za »nerednosti« v poslovanju A. Škofa, ki nikakor ni goljuf, češ da je vsako zavarovanje zvezano z rizikom, ki ga nosi vsak zavarovatelj sam.

Naše gledališče

OPERA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 25. novembra: Ančka. Opereta. Premiera. Premierski abonma.

Petek, 26. novembra: (Gostovanje v Celju: Seviljski brivec).

Sobota, 27. novembra: ob 15. uri: Cavalleria rusticana, Glumači. Dijaška predstava po globoko znižanih cenah od 16 din navzdol. Izven. Ob 20. uri: Gostovanje znamenitega ruskega gledališča vedre umetnosti Sinje ptice. Izven.

Nedelja 28. novembra: ob 15. uri: Evangeljniki. Izven. Znižane cene od 24 din navzdol; ob 20. uri: Ančka. Izven.

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 25. novembra: Pesem s ceste. Red Četrtek.

Petek, 26. novembra: zaprto

Sobota 27. novembra: Firma Red A

Nedelja 28. novembra: ob 15. uri: Pricesa in pastirček. Izven. Mladinska predstava. Znižane cene od 22 din navzdol; ob 20. uri Šimkovi. Izven. Znižane cene od 22 din navzdol.

Iz Zagorja

— **Regulacija Kotredežice** počasi napreduje. Zadnje dni je prispel avečja množina gradbenih potrebščin, vozičkov in tračnic tvrdke ing. Dukič in drug, ki je, kakor smo že poročali, prevzela regulacijo.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklici, izjave beseda Din 1.—, davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

PRILIKA

ugodnega nakupa **trenčkotov, hubertusov, obleke, perila itd.**

PRESKER

Sv. Petra cesta 14.

KLIŠEJE ČRNO-VEČBARVNE JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

FIŽOL, LEČO,

luščeni grah, mak, orehova jedrca in krompir nudi najceneje Sever & Komp. Ljubljana, Gosposvetska cesta 5. 2655

OREHOVA JEDRCA

in cvetlični med nudi najceneje J. MENART, Domžale. 59L

1 KREDENCO Z OGLEDALI

dobro ohranjeno za mlekarno ali slaščičarno, proda poceni Slaščičarna Pelicon, Wolfova ulica 14. 2723

NAMOČENO POLENOVKO

dobite pri J. Buzzolini, delikatesa, Lingarjeva ulica. 2729

POUK

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

STROJEPISNI POUK

Večerni tečaj za začetnike in izvežbance. Dva oddelka — od pol 7. do 8. in od pol 8. do 9. zvečer. Najmodernejša strojepisnica, na razpolago 25 najrazličnejših pisalnih strojev. — Vpisovanje dnevno od pol 7. do 8. zvečer. Šolnina najnižja. Pričetek pouka 2. decembra. Christofov učni zavod, Domobranska cesta 15. 2725

KROJNI TEČAJ

združen s prakso šivanja se prične 2. decembra. Sistem najlažji! Cena tečaja 250 din. Prijave: damski salon Jožica Kumelj, LJUBLJANA, ZIDOVSKA 3-III. 2724

Prva dolenjska posojilnica, r.z.z n.z. v Metliki

VABILO

Na 61. redni občni zbor, ki ga bo vršila Prva dolenjska posojilnica, registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Metliki v četrtek, dne 9. decembra 1937, ob 8. uri v zadružni pisarni v Metliki.

Spored:

1. Čitanje in odobritev zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Čitanje in odobritev računskega zaključka za poslovno leto 1936 ter sklepanje o uporabi čistega dobička.
5. Čitanje revizijskega poročila.
6. Čitanje proračuna rednih, osebnih in stvarnih izdatkov za naslednje poslovno leto.
7. Slučajnosti, raznoterosti in predlogi.

Opomba: Ako občni zbor ob določeni uri ne bo sklepčen, se bo vršil pol ure pozneje drugi občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število prisotnih članov. — Člani zadruge lahko pregledajo računski zaključek tekom 8 dni pred občnim zborom med uradnimi urami v zadružni pisarni.

V Metliki, dne 22. novembra 1937.

Makulaturni papir

proda

uprava „Slovenskega Naroda“

Ljubljana, Knaflјeva ulica štev. 5

Borba za šahovski prestol

V drugi tretjini dvoboja se je Euweju posrečilo zmanjšati razliko za eno točko

Ljubljana, 25. novembra

Včeraj je bila v dvoboju za svetovno šahovsko prvenstvo med dr. Euwejem in dr. Aljehinom končana druga tretjina na 30 partij določenega matcha. Danes se bo začela poslednja tretjina, ki bo prinesla odločitev. Kdo bo prvak? Ali morda Aljehin, ki vodi po 20 partijah z 11:9 točkami, ali pa Euwe, ki je v vseh poslednjih partijah pokazal polno formo?

Dr. Aljehin

V drugi tretjini dvoboja si je Euwe opomogel od depresije, ko je v poslednjih petih partijah izgubil nič manj kakor 4½ točke in zaigral znatno bolje. V 11. in 12. partiji je že imel iniciativo v rokah in je dosegel tudi nedvomno boljšo pozicijo, a se mu kljub temu ni posrečilo doseči več kot remis. Aljehin je namreč v kočljivih položajih, ko se je zdel Euwejev uspeh že neizogiben, pokazal spet svoje staro nenadkriljivo mojstrstvo. V takih zamotanih situacijah je bivši svetovni prvak doma in ga je njegova duhovita iznajdljivost še zmerom rešila poraza. Gotovo je, da v končnicah, ki so na oko izgubljene, visoko nadkriljuje Euweja. Aljehin menda ni pozabil, da je po lastni krivdi pred dvema letoma zapravil prvenstvo. Tokrat se ne spušča več v eksperimente, temveč igra obrambo in forsira na remis, vedoč, da mora Euwe igrati tvegano, če hoče stanje izenačiti. In nasproti sedanjemu, odlično pripravljenemu Aljehinu, je jako težko remizirati, še težje zmagati.

Značilne za letošnji dvoboj so teoretske novosti, ki so na sporedu pri sleherni partiji. Aljehin se dosledno poslužuje slovanske obrambe (oba nasprotnika nočeta odnehati od damskega gambita), Euwe pa Nimcovičeve indijske obrambe, ki pa jo je znatno ojačil. Sploh je opažati, da ima Euwe boljše teoretične svetovalce kakor Aljehin, ker velja zlasti za mojstra Grünfelda, priznano kapaciteto na polju teoretskih razglabljanj in raziskovanj (drugi njegov svetovalec je dr. Bernstein).

V 13. partiji je Euwe beležil lepo zmago, ki je šla v prvi vrsti na račun dobre teoretične priprave. Aljehin je zaradi tega zašel v hudo časovno stisko in ni našel najboljše obrambe. Toda že v naslednji partiji se je Aljehin maščeval. S krasno igro, tokrat se je za spremembo namestu damskega gambita poslužil katalonske igre, je dobesedno pregazil nasprotnika. Ta točka je bila tem pomembnejša, ker je z njo dosegel 6 zmag in mu je bilo treba preostale partije le še remizirati, eno pa bi lahko celo zgubil. Tudi v 15. partiji je Aljehin še zmerom kazal slast po okušeni krvi in se je Euwe le s težavo rešil v remis.

Po tako težkih partijah je nujno nastopila reakcija. 16. partija je bila v znaku obojestranske utrujenosti. Euwe je napravil vrsto napak, ki jih za čudo Aljehin ni znal izkoristiti. Imel je že kmeta več in bi si na očitno lahek način mogel osvojiti še enega, s čemer bi bila Euwejeva usoda zapečatena. Toda, udarila ga je slepota in se je svetovnemu prvaku ne le posrečilo, da se je izmotal iz te zagate, temveč je svoj položaj celo tako popravil, da se je Aljehin moral boriti za pol točke. To mu je res uspelo, vendar po nasprotnikovi zaslugi, ki ni našel najboljše poteze. Zaradi omenjenih nenavadnih napak — Flohr je v svojih glosah napisal, naj se povprečni šahisti tolažijo s tem, da so tudi svetovni mojstri ranljivi ljudje — se je Euwe pred pričetkom naslednje partije opravičil pred občinstvom v svojem in Aljehinovem imenu s preutrujenostjo. In to partijo je Euwe po stjajni igri odločil v svojo korist. K zmagi mu je nemalo pripomogel njegov teoretski svetovalec Grünfeld, ki je našel pomembno novost v slovanski obrambi.

Euwe

Po 17. partiji je torej svetovni prvak zmanjšal razliko na dve točki. Od te, pa do 20. partije je Euwe igral v najboljši formi in je Aljehina vsakokrat rešila pred porazom le nenadkriljiva taktična mojstrovina v obvladanju končnic. V 18. partiji je imel Euwe že 2 kmeta več. V tem brezupnem položaju bi vsakdo klonil, ne tako Aljehin. Na izredno duhovit način je najprej dobil enega kmeta, zaradi nasprotnikove nepazljivosti, najbrž v domnevi sigurne zmage, pa je z briljantno žrtvijo položaj popolnoma izenačil in izsilil remis. Tudi v naslednji partiji je Rusu le s težavo uspelo remizirati. V 20. partiji je Euwe kot črni izoliral nasprotnikove kmete, a s svojimi strnjenimi navzlic temu ni dosegel več ko remis.

Aljehin je začel v drugi polovici druge tretjine nekoliko popuščati — kakor pred dvema letoma. Menda vendar ne bo tako kakor takrat, ko je Euwe od 6:4 v prvi tretjini popravil v naslednji na 10½:9½ in v poslednji zmagal s 14½:15½! Trenotno je položaj za Aljehina nekoliko ugodnejši: v prvi tretjini je bilo 6½:3½, po drugi pa 11:9. V drugi tretjini je torej Aljehin dosegel eno, Euwe pa 2 zmagi in 7 remijev. Če je popuščanje le v zvezi s prehodno prenapetostjo živcev in ne gre na račun telesnega popuščanja, se Aljehinu ni bati nič hudega. Že danes se bo z 21. partijo začela poslednja tretjina, torej odločilna faza dvoboja. Vsekakor bo moral Aljehin v tem delu zaigrati znatno bolje, da bo zadržal naskok proti nasprotniku, kakršen je trenutno v polni formi igrajoči Euwe.

M. P.

Pojedine iz cvetlic

Pri nas okrasimo na gostijah s cvetjem mize, drugod pa na gostijah cvetje tudi jedo, seveda primerno pripravljeno. Nedavno so angleški listi poročali o nekem možu v avstralskem mestu Melbournu, ki je pojedel pri obedu salate v našem denarju za blizu 3.000 din. To je bilo nekaj podobnega kakor takrat, ko je egiptska kraljica Kleopatra stavila, da bo za eno gostijo potrošila milijon sesterc in zato je popila svoje najdražje, v octu raztopljene bisere. V ta namen je potrebovala gotovo boljši želodec od našega moža v Melbournu, ki se je najedel salate iz vrtnic, vijolic, nageljčkov in drugih cvetlic.

V Evropi jedo ljudje cvetje zelo redko. Le tu pa tam se vkuhajo v sladkor vijolice ali vrtnice odnosno se okrase z njimi torte. Nasprotno pa ljudje v Aziji zelo radi jedo cvetje, zlasti na gostijah vladarjev in raznih veljakov. Najbolj priljubljeni so listki vrtnic namočeni v medu in posuti z dišavami. Na mizo pridejo v obliki sladoleda. Razen vrtnic rabijo v azijskih kuhinjah za jed tudi cvetove lotosa, lilij, mačeh itd. Baje tekne dobro pripravljeno cvetje zelo dobro in je tudi bogato na vitaminih.

Havajski princ morilec

V honolulskem okraju Flappers Half Acre med nočnimi lokali in vilami na otoki, kjer kar mrgoli bogatih turistov iz Zedinjenih držav in kjer je bil storjen leta 1931 umor, ki bi bil malone imel za posledico upor, sta častnik ameriške mornarice Massie in njegova tašča ubila Tahitanca, ker je baje posilil častnikovo ženo. Tudi ta zločin je razburil vso javnost. Reševalno postajo so ponoči poklicali v neko vilo, češ, da se je pripetila nesreča. Za samaritanci je prispela tudi takoj policija. Soba je bila polna črepinj in v enem kotu je ležala lepa mulatka z zevajočo rano na glavi. Takoj je bilo jasno, da jo je morilec najprej pobil s posodo na tla, potem ji je pa prerezal grlo.

V vili so bili ameriški častnik, major Tooker, dva tuja gosta in princ David Kalakaua, čigar predniki so vladali nekoč na Tahiti. Umorjena je bila princeva ljubica in gostje so izpovedali, da jo je umoril princ iz ljubosumnosti. Princ je bil pijan in izjavil je, da priznava zločin in da je vsega kriv on. Zato se bo moral zagovarjati pred sodiščem zaradi umora. Princ David je zadnji moški potomec iz rodu Kamehameda, ki je vladal nekoč Havajskim otokom. Njegov prastric je bil zadnji havajski vladar. Leta 1891 se je tako napil šampanjca, da je umrl. Njegova sestra ni več zasedla prestola. Mati princa Davida, ki mu pravijo belokožci na otoku princ Koke, je znana osebnost v političnem življenju ameriškega ozemlja Havaj. Princ Koke je bil znan doslej samo z regat, ki se jih je udeleževal s svojo jahto.

Ljubljanski mestni svet

Ljubljana, 25. novembra

Na zadnji seji ljubljanskega mestnega sveta 24. novembra je mestni svetnik dr. Jože Bohinjec vložil več samostojnih predlogov, ki jih je župan odkazal pristojnim odsekom v proučitev. Med temi predlogi so:

Za dodelitev stanovanj v mestnih stanovanjskih hišah

Mestna občina ljubljanska je v teku let investirala zelo visoke vsote v stanovanjske svrhe. Socialne koristi teh investicij niso izostale. Stanovanjski objekti bodo v teku časa amortizirani in občina bo postala lastnica neobremenjenih stanovanjskih hiš. Nekatere stanovanjske hiše bodo ostale obremenjene samo še s hipotekami za najeta posojila, toda tudi ta posojila bodo s časom odplačana. Mestne stanovanjske hiše morajo vedno ostati sredstvo za izvajanje socialno-političnih akcij, zlasti sredstvo za zdravo in res socialno stanovanjsko in tudi zdravstveno politiko. Mestne stanovanjske hiše ne smejo biti vir dohodkov po privatno-trgovskih načelih. Ako so stanovanjski objekti bremen prosti, naj bi se ugodnost porabila za ojačenje stanovanjske politike mestne občine bodisi za regulacijo najemnin navzdol, bodisi za zaščito družin z izredno velikim številom družinskih članov.

Zato naj se stanovanjska politika v mestnih stanovanjskih hišah vodi tako, da bodo stanovanja v teh hišah sukcesivno, kadar dopuščajo finančno-gospodarski oziri, dodeljena samo družinam s 4 ali več člani, odnosno družinam, ki po izjavi mestnega fizikata stanujejo in so prisiljene stanovati v prostorih, ki so zdravstveno skrajno škodljivi. Odbor za upravo mestnih hiš naj izdela tozadevna poročila in predloge.

Za zvišanje prejemkov mestnih uslužbencev

Na mojo interpelacijo na zadnji seji občinskega sveta glede regulacije prejemkov mestnih uslužbencev ter uslužbencev v mestnih podjetjih, je g. predsednik odgovoril, da finančno-gospodarski položaj mestne občine še ni tako ugoden, da bi bila možna regulacija prejemkov nameščencev navzgor, na višino, ki je bila v veljavi pred zadnjo redukcijo prejemkov. G. predsednik je bil mnenja, da se prejemki morejo zvišati največ samo osebam, ki danes uživajo izmed nameščencev najnižje prejemke.

Mnenja sem, da stališče g. predsednika ni pravilno. O tem nas potrjujejo tudi sklepi občinskih svetov v drugih mestih, zlasti v Zagrebu in v Beogradu, kjer so bili že sprejeti sklepi za primerno povišanje osebnih izdatkov. Tudi objektivni kriterij v našem gospodarstvu govori za to, da se je finančno-gospodarski položaj v občini predvsem zaradi splošnega zboljšanja gospodarstva v državi vidno zboljšal. Žal ima to zboljšanje na drugi strani za posledico povečanje draginje, ki je zlasti pri življenjskih potrebščinah prav občutno. Velika večina nameščencev s svojimi prejemki ne more kriti najnujnejših izdatkov vsakdanjega življenja. Ni nobena tajnost, da je znatno število uradnikov brez lastne krivde tudi zelo občutno zadolženo. Ti pojavi morajo odgovorne činitelje komunalne politike siliti k premišljanju, kako te razmere zboljšati, da se zadosti socialnim potrebam in tudi zahtevam, ki jih prinašajo gospodarske razmere.

Zato naj se v proračunu mestne občine za l. 1938/39 določijo zneski za zvišanje prejemkov mestnih uslužbencev na višino, ki je bila v veljavi pred zadnjo redukcijo.

Personalno-pravni in finančni odbor naj sprejmeta primerne sklepe za solidno razdolžitev mestnih nameščencev, za kar naj bodo v proračunu za l. 1938/39 določeni potrebni zneski. Za preprečenje daljše zadolžitve naj se ojačijo disciplinski predpisi.

Za spremembo pravilnika o dobavah in javnih delih

Mnogi podjetniki in dobavitelji pri razpisu dobav ali javnih del s svojimi cenami občutno in pogosto tudi uspešno konkurirajo, ker plačujejo svoje delavce in nameščence z izredno nizkimi plačami, ker zanemarjajo razne predpise za zaščito delavcev in nameščencev, s svojimi davčnimi dolžnostmi pa niso na tekočem. Posebno velja to glede socialno-zavarovalnih premij. Delodajalci, ki nimajo izdatkov, ki izvirajo iz naše socialno-politične zakonodaje, ali imajo manjše izdatke kakor vestni in solidni delodajalci, pri oddaji dobav in javnih del ne bi smeli biti upoštevani, ker bi bilo to proti vsem načelom javne morale, dobrega gospodarstva in socialne pravičnosti. Zato so zakoni kulturnih držav našli pota, da uveljavljanje take nemorale preprečijo. Tozadevne zakone so izdale Avstrija, Nemčija in Češkoslovaška. Posebno krepko se v tej smeri uveljavlja dunajska občina. Po določbah teh zakonov so od javnih dobav in del izključeni dobavitelji in podjetniki, ki zanemarjajo predpise socialno-politične zakonodaje, zlasti premije in davke, ki iz te zakonodaje izvirajo. Delodajalci in dobavitelji morajo prinesti dokaze, da so zadostili svojim socialnim dolžnostim. Nobenega dvoma ni, da mora ta dejstva imeti pred očmi tudi mestna občina ljubljanska, ki je gotovo dolžna, da pazi, kako se socialno-politična zakonodaja na mestnem ozemlju izvaja, kako se utrjuje čut socialne odgovornosti in časti. Mestna občina mora paziti, da se gospodarstvo razvija na zdravih osnovah. Mestna občina naj pri oddaji dobav in javnih del posnema zgled drugih kulturnih držav in mest.

Pravilnik o dobavah in javnih delih naj se spremeni v tem smislu, da mora vsak ponudnik priložiti primerne izjave, v kateri potrjuje, da je zadostil svojim dolžnostim, ki izvirajo iz zakona o zavarovanju delavcev in zakona o pokojninskem zavarovanju nameščencev, iz invalidskega zakona ter iz zakona o zaščiti delavcev. Komisija za oddajo dobav in javnih del naj po podatkih v tej izjavi in na podlagi uradnih informacij oceni solidnost ponudnika ter naj na podlagi te ocenitve izvrši oddajo tako, da bodo upoštevani ponudniki, ki so socialno-politični obveznosti v največjem obsegu ugodili.

Arabska modrost

Kdor nič nima, je poleg vse bede še tujec v lastni domovini.

Bolho muči lakota na glavi plešastega človeka.

Kdor dela iz sebe mostiček, zasluži, da se po njem tepta.

Skozi vse leto hodiš nag, zdaj pa hočeš, da bi ti krojač postregel v eni uri?

Kakor Berberi: devet jih govori in samo eden med njimi posluša.

Kako vzvišen je post — zadostuje pa čebula, da se ti vse to pristudi.

Poljubi roko, ki je ne moreš upogniti.

S to rečjo je kakor z gosjo: ljubezen, ljubezen, nedrij pa nikjer.

Če se ti posreči laž, je to bolje od neprijetne resnice.

Če vzgajaš tujega otroka, je to tako kakor če bi zidal hišo na tujem svetu.

Kdor spi z otroki v eni postelji, naj se ne čudi, da se bo moral zjutraj preobleči.

Kdor se hoče napiti, naj ne šteje kozarcev.

Na sejmu postane tudi osel pameten.

Kdor zna držati jezik za zobmi, je gospodar svojega jermena in hlač.

Nekoč so rekli mački, da je njeno blato zdravilo. Od takrat ga zakopava.

S kvasom v skledi tvojega soseda tvoje testo ne bo shajalo.

Dejali so sultanu: ljudstvo nima kruha. — Kaj? — je odgovoril sultan, — pa naj je slaščice.

Vsak brivec se uči striči lase na siromakovi glavi.

Jaz pravim da, ti praviš da. Sodnik pojdi k vragu.

Še noben gozd ni pogorel, razen če se je vnelo njegovo lastno drevo.

Nataknjeni na kol lahko ozmerja tudi sultana.

Ko izhlapi voda iz greznice, se prikaže blato.

Kaj je pravičnost, če se začneta prepirati dva, naseškaj oba.

Kakor ostane raztrgan moh moh, tako se vrže vsaka hči po materi.

Šele zjutraj spoznaš, da je bil tvoj vodnik enook.

Potrpežljivost vodi v grob.

Gorje ščurku pred luknjico, če vleče za seboj melono!

Ples se poučuje v šoli

Lorraine Elisabeta Wooster je bila pred leti v šolskem svetu ameriške države Kansas in vodila je živahno propagando proti obveznemu pouku plesa v šolah. Posrečilo se ji je prepričati starše, da ples ne spada v šolo. In res so šolske oblasti črtale ples kot obvezen učni predmet. Od takrat se je pa marsikaj izpremenilo in zdaj se je začel senator Ratner zopet potegovati na javnih zborovanjih za to, naj pride ples kot obvezen predmet v šole, češ, da spada k vzgoji.

Kakor kant, tako naleti tudi dekle v družabnem življenju na velike ovire, če se v zgodnji mladosti ne nauči plesati, pravi Ratner. Ples igra važno vlogo v vseh družabnih dogodkih in tisti, ki ne znajo plesati, ostanejo v družbi osamljeni. To ima pa navadno zelo neprijetne posledice v vsakem poklicu. In končno ni potreba še posebej omenjati, da imajo mnogo boljše izglede na možitev in ženitev tisti, ki znajo plesati od onih, ki se v mladosti niso naučili plesati. Senator Ratner zahteva, naj se plesni pouk v šolah oprosti davka kot sportna vzgoja mladine.

Ksenija Vidalijeva

Ljubljana, 25. novembra

Na novinarskem koncertu nastopi tudi ga. **Ksenija Vidalijeva**, lirični sopran naše opere, ki si je s svojim dosedanjim umetniškim udejstvovanjem ustvarila res upravičen sloves. Po odhodu naše priljubljene primadone ge. Zlate Gjungjenčeve je uprava našega gledališča imela pri izbiranju nove lirične sopranistke srečno roko in je z angažiranjem ge. Ksenije Vidalijeve prav uspešno izpolnila vrzel.

Simpatična, mlada pevka je rodom iz Škednja pri Trstu. Že kot deklica je bila Ksenija sopranistka izrednih zmožnosti in je žela s svojimi nastopi mnogo odobravanja. Nastopala je na številnih šolskih proslavah in kot solistka v cerkvi. Kmalu so se pričeli zanimati za mlado pevko glasbeni pedagogi, ki so spoznali njen pevski zaklad. Posebno se je zavzel za njo g. prof. Just, ki je predlagal materi, naj bi se mala Ksenija pevsko šolala. Na ponovno prigovarjanje g. prof. Justa je pričela pri njem s študijem petja in uspeh ni izostal. Nastopala je na mnogih javnih koncertih v Trstu, kjer sta ji kritika in občinstvo izrekla vse priznanje. Svojih uspehov pa se ni veselila dolgo. Usoda je hotela, da je bela žena poklicala k sebi njeno mamo, ona pa je prekinila svoj pevski študij. Po dveh letih jo srečamo spet pri prof. Justu in na številnih koncertih. Uspehi so bili še večji.

Prvič je stopila pred ljubljansko operno občinstvo v začetku maja v pretekli gledališki sezoni in kreirala Mimi v Puccinijevi operni mojstrovini »La Bohème«. Uspeh ni izostal. Kritika in občinstvo sta jo nagradila z ogromnim priznanjem, sledili pa so še drugi zavidljivi uspehi. O njenem prvem nastopu so pisali naši glasbeni recenzenti, da ima pevka glas prodorne in neprisiljene višine in da je podala delikatno vlogo najbolje.

Ga. Ksenija Vidalijeva je že ponovno pourjala, da ljubi ljubljansko operno publiko, s posebnim toplim čustvom pa se spominja svojega prvega gostovanja. Na novinarskem koncertu bo zapela arijo iz Foerster-Poličeve opere »Gorenjski slavček« in arijo iz »Rusalke«. Pri klavirju jo bo spremljal mojster A. Neffat, ki se vedno rad odzove vabilu novinarjev.

PRISOTNOST DUHA

Star mož leži v agoniji. Pokliče ženo in ji pravi, da bi bil srečen, če bi mu obljubila, da se ne bo omožila s častnikom, na katerega je bil zelo ljubosumen.

— Ne boj se, — odgovori žena, — saj sem že dala besedo drugemu.

ROLF FREMONT: 7

Svet v razvalinah

Pustolovski roman

Paznik je srdito zaklel med zobmi in hotel se je obrniti od vrat, ko mu je v naslednjem trenutku nekaj izpodneslo noge in istočasno je padel nanj tudi Pitolet. Odvezana plahta se je silno napela in udarila okrog sebe, kakor da je nenadoma oživela in se izpremenila v krilo besnečega nestvora.

— Prižgite luč, vstanite! — sta kriknila prestrašena paznika. Kmalu je planil iz ograje srdito preklinjajoči Jean, za njim pa vsi pazniki.

— Kaj se je zgodilo?

— Napadena sva bila... Prižgite brž luč!« — je zaklical Pitolet, ki je bil ta čas vstal in pograbil v silnem vetru vihrajočo plahto.

Minilo je še nekaj minut, predno se je zaspanemu Jeanu posrečilo prižgati v kotu ograje luč in prinesti jo v sredino.

— Kaj se je torej zgodilo, gromska strela? — se je jezil, držeč luč tako, da je svetila na stražnike in v zaspane obraze jetnikov.

Pitolet je hitro povedal, kako je bil zaslišal zunaj tihe korake, da je hotel zbuditi višjega paznika, pa je njegov tovariš menil, da to ni potrebno — in kako je potem nenadoma ugasnila luč, njima je pa nekaj izpodneslo noge.

— Od zunaj? — se je začudil Jean.

— Da, jaz sem začutil pritisk od zunaj, — je trdil Pitolet.

— A ti?

— Jaz ne morem točno povedati, kako je bilo. Naenkrat mi je nekaj izpodneslo noge; mislil sem, da je vihar.

— Takoj bomo videli. Vsi pokonci in v vrsto in kdor se bo le ganil, ga na mestu ustrelim! Po vrsti bom klical številke in vsaka naj se odzove.

Številke so vstale in se odzivale, Jean jih je pa štel. Kar je nastala tišina.

— 745! — je ponovil stražmojster grozeče.

Nihče se ni odzval. Jetniki so se samo molče in presenečeno spogledovali in vsem se je na obrazih poznalo, da se vesele. Pitolet je hotel znova od začetka klicati vse številke, toda Jean je nekaj zamrmral in ga pahnil od sebe. Kaj takega se mu še ni pripetilo.

— Kaj je to? Mar spi ta mrha, ali pa se norčuje iz mene! — je zarohnel srdito. — Še dve. 745!

Toda odgovora zopet ni bilo, samo vihar je tulil in žvižgal.

Jean je zaklel kakor ga ni dotlej še nihče slišal kleti. In v enem skoku je bil med kaznenci, ki jim je posvetil v prestrašene obraze. Znova jih je prešel in že je videl, da dva manjkata — da dveh ni.

— Kdo manjka? — Ah, 745 — ta onesveščeni in 874 — to krotko jagnje! Falota! Ta dva sta mi jo torej zagodla? In pobegnila sta? Iz ograje, z verigami na nogah? Mimo nosov dveh paznikov? Nezaslišano! — Le kje sta imela oči in ušesa, kaj sta delala? Mrhi leni! Ustreliti je vaju treba! Obesiti! Še svoj živ dan nisem videl kaj takega!

Žolti Jean je bil to pot res žolt — od jeze in besnosti.

Toda takoj se je premagal in brž je zapovedal:

— Ta dva ostaneta z naperjenima puškama pri vhodu — drugi pa za menoj ven!

In že je planil v temo in vihar, Pitolet pa tik za njim.

—Vrnem se z beguncema ali pa poginem! je kričal ves iz sebe, da bi zaglušil ječanje dreves.

— Jaz tudi! — je zarjul Jean in že je skočil med drevesa. Brez dolgega razmišljanja jo je ubral proti ograji — kam neki drugam bi bila mogla begunca bežati? Saj vaju zgrabim, lopova! si je ponavljal na vsakem koraku. Da, dohitim vaju, če ne zdaj, pa jutri zjutraj! Najdem vaju v vodi ali v skalah. Nikamor mi ne uideta, potem vama pa že pokažem!

Na vso moč hiteča Jean in Pitolet sta kmalu izginila izpred oči drugim paznikom, ki deloma niso bili tako vneti, deloma so pa skrivaj celo privoščili krutemu Jeanu, da mu jo je končno nekdo zagodel.

Kar sam naj lovi svojo divjad, so si mislili in ubirali ne posebno hitro pot pod noge proti vetru. Previdno so tipali okrog sebe, da bi se ne zaleteli v drevesa.

Kar je zadonel po gozdu strel; počilo je nekje spredaj.

— Sta ju že našla, — je zaklical eden izmed paznikov.

— Ta človek ima pa res srečo! In v tej temi!

— Jean zna dobro streljati. Kogar vzame na muho, je izgubljen, so menili drugi pazniki.

Ta čas je pa prinesel vihar na svojih krilih oster odmev drugega strela in takoj je počil še tretji strel.

Obenem se je zasvetlikal nekje v daljavi ogenj.

— Kaj je to? — se je začudil prvi paznik. — Ogenj v gozdu?

— Vse kaže, da sta tam zažgala kup suhljadi, — je menil drugi.

— Takoj smo na obali — pozor!

— In puške pripravite na strel.

— Toda pazite na Jeana in Pitoleta. Da ne boste streljali po teh dveh!

Skrivajoč se skrbno za debla dreves so se pazniki previdno bližali ognju na koncu gozda, vsi začudeni, kaj pomeni to.

Dve ali tri sence so hitro švignile mimo ognja. Ni se pa dalo razločiti, ali sta to Jean in Pitolet ali begunca. Zato se ni upal noben paznik streljati. Senci sta takoj zopet izginili v temo.

Tedaj so pazniki pospešili korake.

Kar je eden izmed njih zadel z nogo ob nekaj mehkega.

— Pozor — sem k meni, našel sem nekoga! Tu leži telo! — je zaklical.

V naslednjem trenutku so bili tovariši že pri njem in v zadregi so stali ob padlem možu.

Urejuje Josip Zupančič — Za »Narodno tiskarno« Fran Jeran — Za upravo in inseratni del lista Oton Christof — Vsi v Ljubljani